

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม
พระอริยเจ้าผู้มีธรรมงามพร้อม

วัดถ้ำชัยมิต อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม
พระอริยเจ้าผู้มีธรรมงามพร้อม

ที่ระลึกเนื่องในพิธีถวายเพลิงศพ
วันเสาร์ที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐
ณ เมรุชั่วคราว วัดถ้ำชัยมณี
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

“สังขารไม่เที่ยง หลีกเลี้ยงเสียให้พ้น
อนัตตาไม่ใช่ตน อย่างกังวลว่าร่างกาย”

วาทะธรรม หลวงปู่ทา จารุธมฺโม

“รู้แล้วติดเป็นสมมุติ รู้แล้วไม่ติดเป็นวิมุติ”

วาทะธรรม หลวงปู่ทา จารุธมฺโม

เอโกว มจฺใจ อจฺเจติ เอโกว ชายเต กุเล
สํโยคปรมาเตว สมฺโภคา สพฺพปาณินํ

จะตายก็ไปคนเดียว

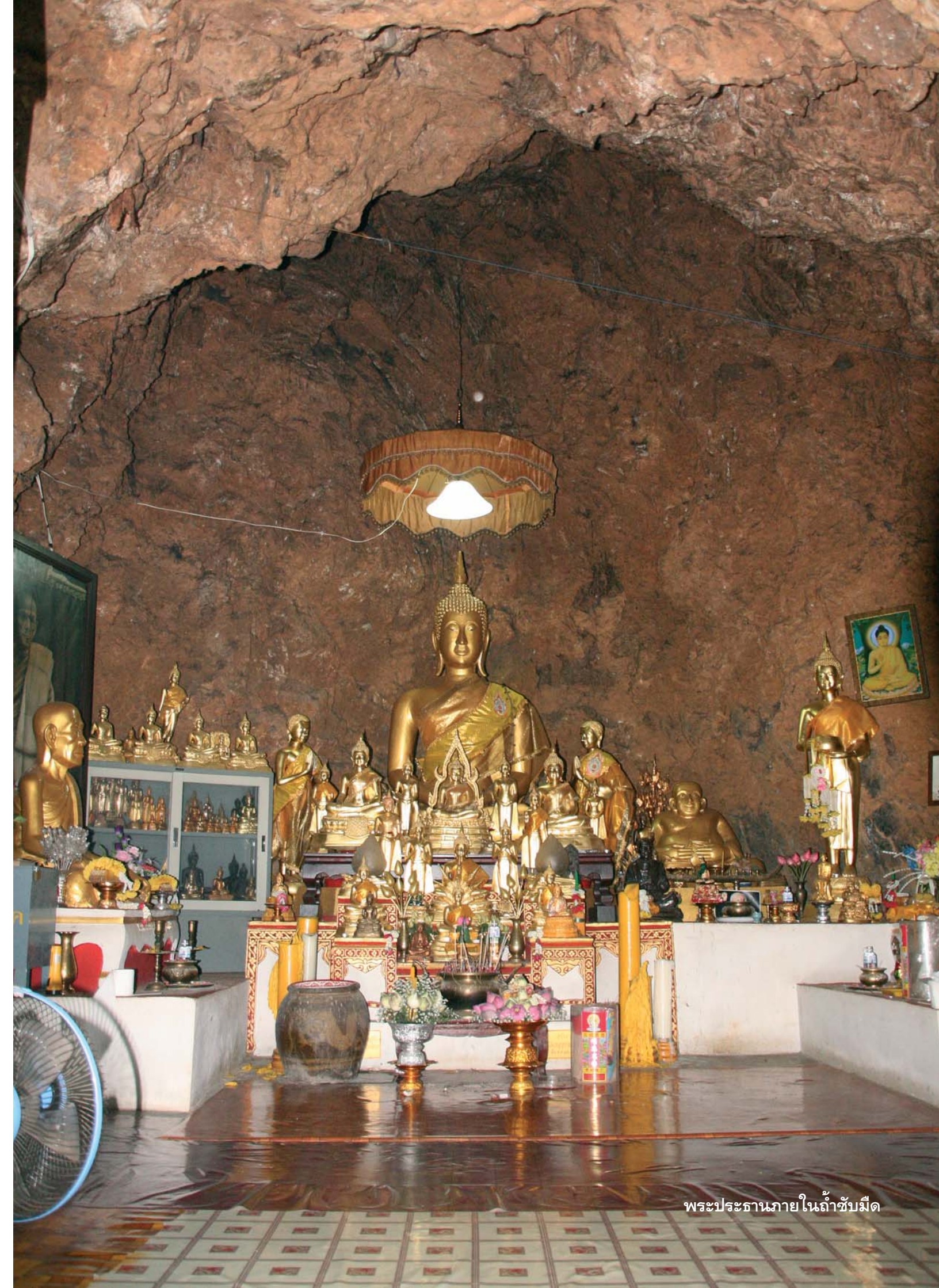
จะเกิดก็มาคนเดียว

ความสัมพันธ์ของสัตว์ทั้งหลาย

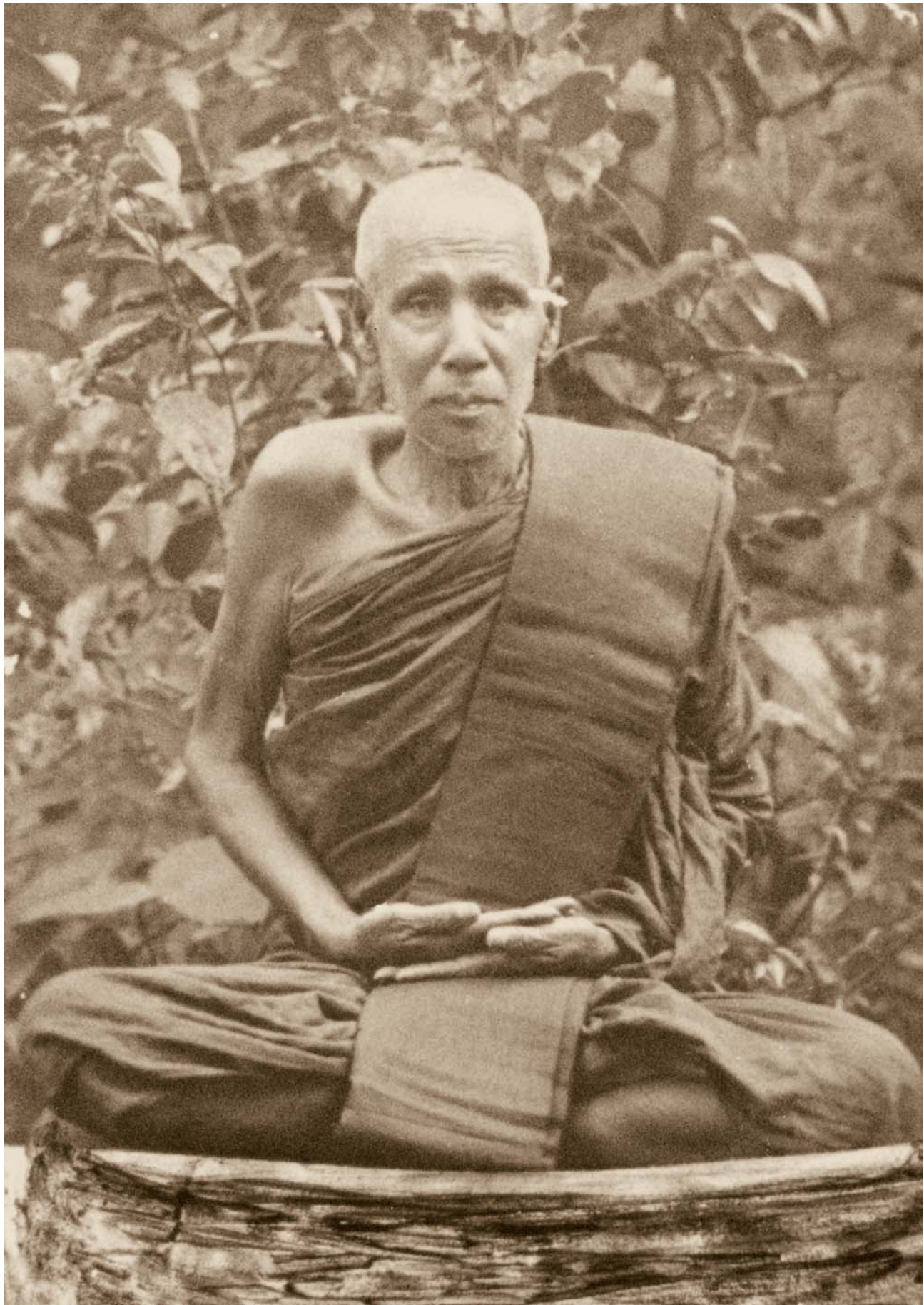
ก็เพียงแค่นี้! ได้มาพบปะเกี่ยวข้องกัน

ประเดี๋ยวประด๋าวเท่านั้น

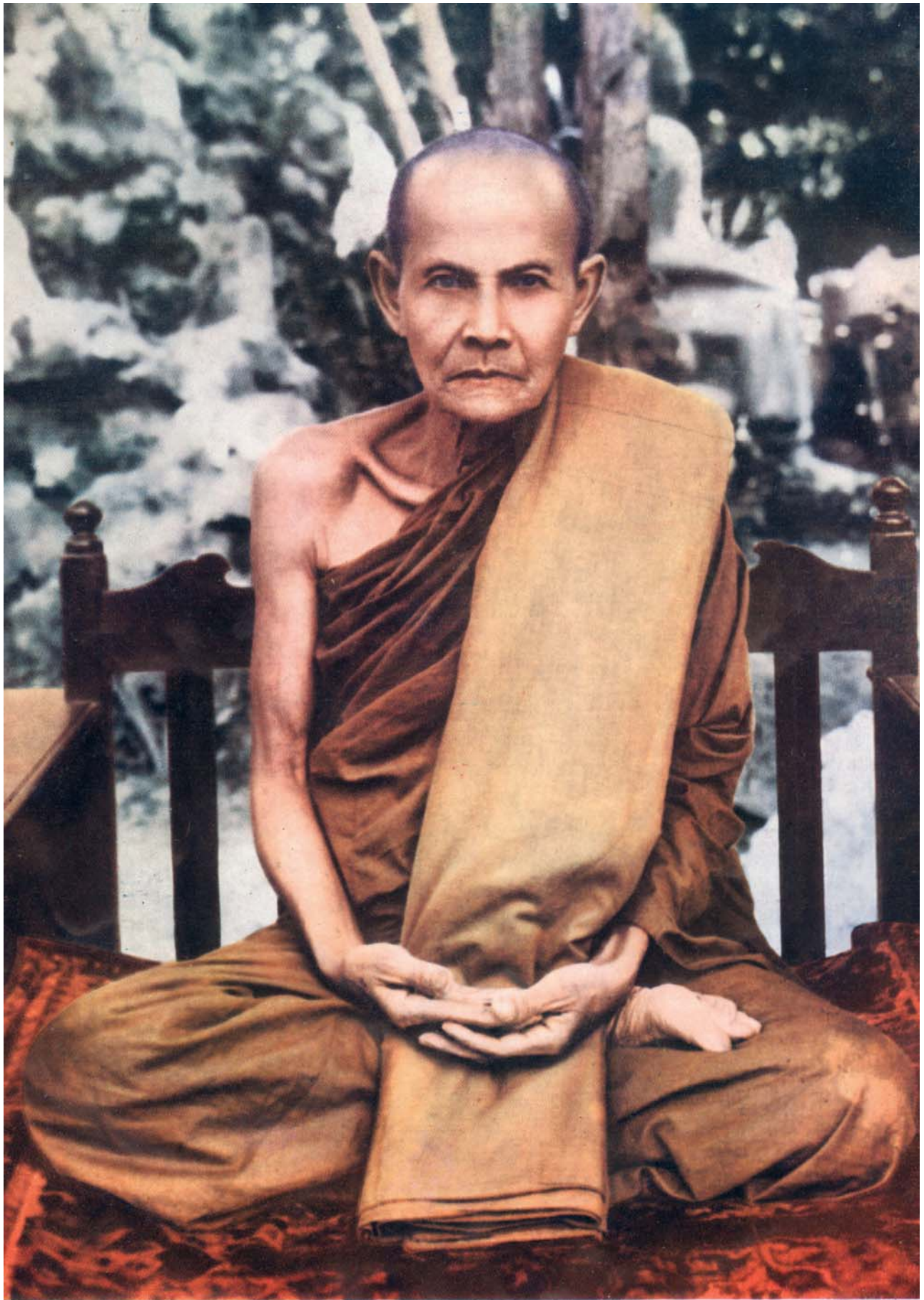
(พุทธพจน์)

พระประธานภายในถ้ำซบมิด

ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

หลวงปู่มี ญาณมุนี

หลวงปู่มี ญาณมุนี พระอุปัชฌาย์ของหลวงปู่ทา จารุทมโม

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม

“จารุธมฺโม” คือ ผู้มีธรรมงามพร้อม
จิตนอบน้อมวิสุทธิใสในพระศาสนา
หมดอาลัยจับมิดไปสว่างมา
หลวงปู่ทา อมตา ไม่มีตาย ฯ

“ธ. ภูผาสุง”

ທລສະໄຊທາ ສາວຸດີ

ความนำ

สิ่งที่ควรเข้าใจก่อนอ่าน

ขอกล่าวถึงความสำคัญในการทำหนังสือเล่มนี้ก่อน เพราะคาดว่าหนังสือเล่มนี้น่าจะเป็นประโยชน์แก่คณะสงฆ์ทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุต ในงานนี้พระทั้งสองนิกายจะมาร่วมกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบิดาแห่งพระกรรมฐานในยุคปัจจุบันคือพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) ท่านได้เมตตามาร่วมในงานนี้ ดังนั้นพระกรรมฐานทั้งหลายคงจะติดตามมามาก

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม แม้ท่านจะเป็นพระฝ่ายมหานิกาย แต่ด้วยคุณธรรมของท่านเป็นที่ยอมรับในคณะสงฆ์ทั้งสองฝ่าย

นี่คือประจักษ์พยานให้เห็นได้เด่นชัดว่า **มหานิกายหรือธรรมยุตย่อมมีความสำคัญเสมอภาค** เพราะต่างก็เป็นพุทธสาวกของพระพุทธเจ้าองค์เดียวกัน แต่การเคารพยอมรับกันต้องดูคุณธรรมของแต่ละองค์เป็นที่ตั้ง และการประพฤติปฏิบัติว่าถูกต้องตามพระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้หรือไม่

โดยเฉพาะอาจารย์ของท่านคือ **พระครูญาณโคภิต (หลวงปู่มี ญาณมุนี)** ท่านเคยเข้าไปอยู่ร่วมสำนักและขอญัตติเป็นธรรมยุตกับหลวงปู่มี ฐริทตฺโต มาแล้ว แต่ท่านไม่อนุญาติ

ท่านหลวงปู่มีได้กล่าวสอนเรื่องนิกายแก่หลวงปู่มี ไว้ว่า...

“เราไม่ให้ญัตติ เพราะธรรมดาโลกเขาถือคณะนั้น คณะนั้น เมื่อท่านมาญัตติเสียแล้ว บรรดาเพื่อนฝูงที่เป็นสายเดียวกันก็เข้าหาลำบาก

เพราะฉะนั้น เราจึงไม่ให้ญัตติ เพื่อจะเปิดทางให้เพื่อนฝูงทั้งหลาย เข้ามาแล้วได้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง”

หนังสือ “หลวงปู่ทา จารุธมฺโม พระอริยเจ้าผู้มีธรรมงามพร้อม” ซึ่งจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อแจกเป็นธรรมบรรณาการ เนื่องในงานถวายเพลิงหลวงปู่ทา จารุธมฺโม นี้ จัดทำขึ้นกระชั้นชิดโดยใช้เวลาเพียง ๒ วันเท่านั้น ผู้เขียนมิได้เตรียมการใดมาก่อนเลย จึงขอภัยท่านผู้อ่านไว้ในเบื้องต้นนี้ด้วย

มูลเหตุที่ได้จัดทำขึ้นเพราะผู้เขียนได้ไปร่วมรดน้ำศพ คารวะศพ และเคลื่อนศพขึ้น

สู่โลงทองที่บิในวันวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๑๗.๐๐ น. ร่วมกับสาธุศิษย์ของท่านที่มีน้ำตานองหน้าด้วยความอาลัยเสียดาย และยากที่จะตัดใจในปัจจุบันทันที ด้วยกฎอนิจจังในเรื่องนี้

วันนั้นมีพระเถรและประชาชนญาติโยมล้นหลามต่อคิวรดน้ำศพยาวเหยียดเบียดเสียดกันเข้ามาคารวะ แสดงถึงบารมีธรรม คุณธรรม และเมตตาธรรมของท่านผู้ล่วงลับเป็นที่ประจักษ์ตาและประจักษ์ใจ

ในเวลานั้นผู้เขียนได้มีโอกาสสนทนากับ **คุณณรงค์ศักดิ์ เลิศฤทธิ์ศิริกุล(เฮียกวง)** ซึ่งเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ศิลปะสยามบรรจุกัณฑ์ และ **คุณราม** กล่าวถึงเรื่องหนังสือเพื่อแจกเป็นธรรมบรรณาการเนื่องในงานนี้

ทราบ่า “ไม่มีการจัดทำแจกในงาน เพราะจัดทำไม่ทัน”

จึงเห็นพ้องกันว่า “ควรมี” และต้องพยายามทำให้ทันวันงาน

เพราะชีวิตที่ทรงคุณค่าเช่นนี้!

ทรงคุณธรรมอย่างนี้!

เป็นพระมหาเถรระดับภูมิจิตภูมิธรรมขั้นสูงนี้ !

มิใช่จะพบเห็นกันได้ง่าย ๆ !

ควรที่จะนำธรรมชั้นยอดของท่าน ที่ท่านได้อบรมสั่งสอนออกมาให้คนได้ศึกษา และเป็นคติธรรมสอนลูกหลานสืบไป

นี่เป็นวาระสุดท้ายชีวิตของท่านแล้ว

ควรมีธัมมานุสติ มรณานุสติ และสังฆานุสติ

ให้คนได้จดจำเป็นเครื่องเตือนสติระลึกถึง

เพราะกาลเวลาผ่านไปเป็นเรื่องของอนิจจัง ไม่แน่มั่นนอนอะไร

ถ้าไม่จัดทำขึ้นในคราวนี้ จะจัดทำขึ้นในคราวไหน?

แต่วันถวายเพลิงศพก็กระชั้นเข้ามาในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๐ นี้แล้ว

เหลือเวลาเพียง ๘ วัน เนื้อหาสาระอะไร ๆ ก็ยังไม่มีอยู่ในมือที่พอจะทำได้ เฮียกวงจึงติดต่อกับคณะพระอุปัฏฐาก

ผู้เขียนก็ได้คุยกันในเบื้องต้น ท่านจึงส่งข้อมูลมาให้ที่วัดป่าภูผาสูงป่าย ๆ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ มีรูปภาพ หนังสือสุทธิ ซื่ออดิโ และเรื่องราวประวัติพิมพ์ออกมา

แล้วได้เพียง ๔ หน้ากระดาษ

ผู้เขียนเห็นแล้วก็อ่อนใจคิดไปว่า “คงทำไม่ได้หรอก”

แต่อีกความคิดหนึ่งก็ผุดขึ้นมาว่า “ต้องทำให้ได้” แม้จะต้องใช้เวลาเขียนและเรียบเรียงเพียงวันหนึ่งคืนหนึ่งเท่านั้น จากนั้นต้องรีบจัดรูปเล่มแล้วจึงส่งเข้าโรงพิมพ์ งานแข่งกับเวลาทำได้แค่วันไหนก็ต้องพยายามทำให้ดีที่สุด ทำกันด้วยหัวใจ

ฉะนั้นการจัดทำจึงต้องวางนโยบายใหม่เพื่อให้ทันกับงานถวายเพลิงท่านในเวลาอันใกล้ อาศัยบารมีหลวงปู่ท่านช่วยนำพาการทำงานให้สำเร็จ

ผู้เรียบเรียงและคณะทำงานมีความตั้งใจอย่างเต็มเปี่ยม ขอใช้ความพยายามอย่างสูงสุดในการทำให้เป็นเล่มขึ้นมาให้ได้

สาเหตุที่เรื่องราวประวัติของท่านมีน้อย ทราบว่าในสมัยที่ธาตุขันธ์ยังดีอยู่นั้น ท่านไม่ค่อยให้บันทึกเรื่องราวของท่าน พอใครจะบันทึกเทปท่านก็นิ่งเงียบเสีย หรือพูดไปเรื่องอื่น ท่านชอบอยู่เงียบๆ ไม่คลุกคลีกับใคร ยินดีในรสแห่งวิเวก ไม่ปรารถนาสิ่งอื่น ไม่ต้องการชื่อเสียงโด่งดัง

ผู้เขียนซึ่งได้รับข้อมูลจากทางวัดเพียงน้อยนิดแต่ก็พยายามเก็บเล็กผสมน้อยจนกลายมาเป็นหนังสือเล่มนี้

ด้วยจิตคารวะต่อองค์หลวงปู่ทา จารุธมฺโม พระอริยเจ้าผู้มีธรรมงามพร้อม หากคณะผู้จัดทำผิดพลาดบกพร่องประการใด ขอท่านเมตตาอโหสิกรรมด้วยเทอญฯ

“ธ. ภูผาสูง”

๓ มิถุนายน ๒๕๕๐

บันทึกภาพ ถิ่นเสวาร์ที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๐

บทนำ

“

พระผู้มีธรรมอันงามพร้อมอุบัติขึ้นแล้วในโลก
สายทางแห่งวิภูฏวนถูกตัดขาดแล้ว
เทือกเขาซัชมืดพระอาทิตย์อัสดงคตแล้ว
พระผู้เป็นรัตตัญญูรู้ราตรีนานปลงสังขารแล้ว
เทวดารำไห้สาธุศิษย์ทั่วไปหัวใจแทบสลาย
กลืนศีลธรรมกำจกรำกายแผ่ขยายไปทั่วทุกทิศ
ชีวิตที่งามพร้อมได้ร่วมพุทธธรรมมุ่งสู่นิพพานนครแล้ว

”

“ธ. ภูผาสูง”

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม “พระอริยเจ้าผู้มีธรรมงามพร้อม”

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม พระอริยเจ้าแห่งวัดถ้ำซำบมีด
ท่านเป็นศิษย์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น
ภูริทตฺโต ที่ล่ำค้ำญรูปหนึ่ง

ปลื้มอาจารย์ของท่านคือ ท่านพระอาจารย์มี
ญาณมุนี พระอริยเจ้าแห่งวัดป่าสูงเนิน อำเภอ
สูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นศิษย์รุ่นต้นๆ
ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

หลวงปู่ทา ท่านเดินตามแบบอย่างอาจารย์ของท่านคือหลวงปู่มีได้เป็นอย่างดี ไม่ยิ่ง
หย่อนในหลักธรรมคำสอนของพระอาจารย์ รักษาขนบธรรมเนียมจารีตและแนวทางที่
พระอาจารย์มีพร่ำสอนไว้ เป็นผู้ยินดีในความสงบวิเวก ปรรณาคความสงบเสมอ ปลีก
ตัวอยู่ผู้เดียวไม่คลุกคลีกับหมู่คณะ

ท่านจึงเป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นเนือหนาบุญอย่างแท้จริง เป็นแบบอย่างของ
สมณะที่ใช้ชีวิตในร่มกาสาวพัสตร์อย่างเรียบง่าย สันโดษ เสมอต้นเสมอปลายในวัตร
ปฏิบัติจนกระทั่งวาระสุดท้าย

ยามที่ท่านยังมีเรี่ยวแรงใครก็ตามที่มีโอกาสได้ไปนมัสการย่อมซาบซึ้งถึงใจในกระแส
เมตตาและบารมีธรรม

ยามที่ท่านพุทธธรรมะประหนึ่งว่า ท่านได้โอบอุ้มยกเอาดวงใจน้อย ๆ บาง ๆ ของ
ผู้ฟังเข้ามาสู่หลักธรรม กล่อมด้วยเทศนาวาจาที่เข้าใจง่าย น้ำเสียงนุ่มนวล มีเมตตาแม้
เป็นธรรมะสั้นๆ แต่ยังคงไม่พลาดเป้ากิเลส ทำให้ผู้ฟังจิตสำรวมสงบลงได้ สบายจิตใจ
ด้วยสติและสมาธิ

ท่านเป็นพระพุทธาน้อย คำถามที่เขาคถามยาวเหยียด ท่านตอบเพียงสั้น ๆ ผู้ถามก็
เป็นอันเข้าใจความหมายได้เป็นอย่างดี เป็นที่อัศจรรย์!

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม “พระอริยเจ้าผู้มีธรรมงามพร้อม”

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม พระอริยเจ้าแห่งวัดถ้ำซำบมีด
ท่านเป็นศิษย์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น
ภูริทตฺโต ที่ล่ำค้ำญรูปหนึ่ง

ปลื้มอาจารย์ของท่านคือ ท่านพระอาจารย์มี
ญาณมุนี พระอริยเจ้าแห่งวัดป่าสูงเนิน อำเภอ
สูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นศิษย์รุ่นต้นๆ
ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

หลวงปู่ทา ท่านเดินตามแบบอย่างอาจารย์ของท่านคือหลวงปู่มีได้เป็นอย่างดี ไม่ยิ่ง
หย่อนในหลักธรรมคำสอนของพระอาจารย์ รักษาขนบธรรมเนียมจารีตและแนวทางที่
พระอาจารย์มีพร่ำสอนไว้ เป็นผู้ยินดีในความสงบวิเวก ปรรณาคความสงบเสมอ ปลีก
ตัวอยู่ผู้เดียวไม่คลุกคลีกับหมู่คณะ

ท่านจึงเป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นเนือหนาบุญอย่างแท้จริง เป็นแบบอย่างของ
สมณะที่ใช้ชีวิตในร่มกาสาวพัสตร์อย่างเรียบง่าย สันโดษ เสมอต้นเสมอปลายในวัตร
ปฏิบัติจนกระทั่งวาระสุดท้าย

ยามที่ท่านยังมีเรี่ยวแรงใครก็ตามที่มีโอกาสได้ไปนมัสการย่อมซาบซึ้งถึงใจในกระแส
เมตตาและบารมีธรรม

ยามที่ท่านพูดธรรมะประหนึ่งว่า ท่านได้โอบอุ้มยกเอาดวงใจน้อย ๆ บาง ๆ ของ
ผู้ฟังเข้ามาสู่หลักธรรม กล่อมด้วยเทศนาวาจาที่เข้าใจง่าย น้ำเสียงนุ่มนวล มีเมตตาแม้
เป็นธรรมะสั้นๆ แต่ยังคงไม่พลาดเป้ากิเลส ทำให้ผู้ฟังจิตสำรวมสงบลงได้ สบายจิตใจ
ด้วยสติและสมาธิ

ท่านเป็นพระพูดน้อย คำถามที่เขาถามยาวเหยียด ท่านตอบเพียงสั้น ๆ ผู้ถามก็
เป็นอันเข้าใจความหมายได้เป็นอย่างดี เป็นที่อัศจรรย์!

ปฏิบัติทางคำสอน ท่านพูดน้อย ท่านมุ่งเน้นการปฏิบัติสมาธิภาวนาและการแก้ไขใจเป็นสำคัญ

ท่านมักพูดเตือนสติสานุศิษย์บ่อยครั้งเพื่อให้ไม่ประมาทในวัย

ไม่ให้ประมาทในความไม่มีโรค

ไม่ให้ไปเสียเวลากับการฟุ้งโทษผู้อื่น

ท่านให้มุ่งแก้ไขปรับปรุงตัวเองเสียก่อนแล้วค่อยสอนผู้อื่นภายหลัง

ท่านให้ตั้งสัจจะเพื่อให้มีความพากเพียรในการปฏิบัติธรรม

ให้กำลังใจผู้ปฏิบัติโดยตอกย้ำเสมอ ๆ ว่า

“ถ้าทำจริง ย่อมได้พบของจริง เหมือนชุดบ่อน้ำ หากไม่ละความเพียรชุดไปจนกระทั่งถึงตาน้ำเมื่อใด ก็ย่อมจะพบน้ำเอามาดื่มใช้กินได้อย่างแน่นอน

จงรักษาอัปยาคฤตธรรม คือ ความเป็นกลางนี้ไว้ อย่าเมาต่อสุข อย่าเมาต่อทุกข์ นี่คือการเดินถูกต้อง ตามทางสัมมาทิฐิขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นิทานในตัวนี้กว้างขวางแท้ ๆ ... อากาสสามสิบสอง นี้...เป็นธรรมทั้งหมด แต่ให้เอาอันเดียวก็พอ

ทำให้ได้ ทำให้จริง... ในการประพฤติปฏิบัตินี้

วาจาสัจเป็นหนทางไม่ตาย ให้ตั้งไว้ ให้มีสัจจะกำหนดไว้

ถ้าไม่มีสัจจะก็ลิ่งเลไปเถอะ... จะทำอันไหนที่ตั้งสัจจะ

พระพุทธเจ้าเอง ท่านก็ตั้งสัจจะเหมือนกัน

เอาจริง... มันก็ได้จริงนั่นแหละ พระพุทธรูปท่านมีองค์ศักดิ์สิทธิ์

ต้องการอะไรก็พอได้..แต่... ต้องทำเอาเองเนื้อ

ทำเอง ได้เอง เป็นเอง รู้เอง เห็นเอง

ถ้าพระพุทธเจ้าท่านทำให้พวกเราได้..ก็ไปนิพพานกันหมดแล้วซิ

ท่านเป็นแต่เพียงผู้บอก... พวกเราต้องทำเอาเอง

“สติ” ความระลึกได้ “สัมปชัญญะ” ความรู้ตัว ให้อยู่เสมอ... สติกับใจมันอันเดียวกันนั่นแหละ อิริยาบถ ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน... สติอันเดียว

พวกเราจะเอาหรือไม่เอาก็สุดแล้วเนื้อ...เป็นของจริง... ทำจริงก็ได้จริง...

บางครั้ง ท่านมีอุปมาสอนลูกศิษย์ผู้มีความเพียรย่อหย่อนให้ได้สำนึกตัว เป็นบทธรรมสั้น ๆ ว่า....

“นั่งอยู่เปล่า ๆ อย่าหายใจทิ้ง ให้ภาวนา ‘พุทโธ’ ไปเรื่อย ๆ”

บางทีลูกศิษย์ไม่ได้เรื่องท่านก็ตีบทเป็นผู้นิ่ง กล่าวว่า

“ไม่สอนแล้ว สอนแล้วก็ไม่ทำ”

“พวกเรามันไม่เอาจริง ทำแหละ ๆ หละ ๆ ทำไม่ต่อเนื่อง จะเห็นผลการปฏิบัติได้ยังไง”

แล้วท่านก็ตีบทท้ายธรรมะปลอมโยนเป็นกันเอง เป็นธรรมะที่ทำให้คนขี้เกียจมีความหวัง โดยพูดประทับรอยยิ้มน้อย ๆ พองามว่า

“จะทำมัยเล่า?... ถ้าทำจริง ก็ได้จริง”

ท่านสอนเป็นธรรมะเปรียบเทียบต่อไปว่า...

วันคืนผ่านไป เราทำอะไรอยู่ ทำที่พึ่งให้กับตนเองหรือยัง

การปฏิบัติภาวนาถ้าออกนอกทางสติปัญญาเป็นอันผิดทั้งนั้น

ชาวนาทำนาเสร็จเกี่ยวข้าวเก็บในยุ้งในฉางเขาก็ยังรู้จักประมาณว่าขนาดไหนจะเต็มห้องเราเล็กแค่นี้ ทำไม่ไม่รู้จักประมาณ

เป็นธรรมชาติธรรมดาคอนเราเกิดมาต้องใหญ่ต้องแก่ต้องเจ็บต้องตายไปในที่สุด

แต่เกิดมาแล้วอย่าเกิดเล่นให้เกิดจริง ๆ ทำจริง ๆ ก็จะได้ผลจริง ๆ

เราอยากพ้นทุกข์ อยากปฏิบัติให้ได้มรรคผลนิพพานจึงบวช

เมื่อบวชมาแล้วต้องตั้งใจประพฤติปฏิบัติก็จะได้สมดังความมักความปรารถนา”

ครั้งหนึ่งมีพระรูปหนึ่งมากกราบนมัสการหลวงปู่และได้กราบเรียนถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของตน ว่าทำไม่ไม่ก้าวหน้ามีแต่จะถอยหลังไม่รู้จะทำอย่างไรดี ท่านตอบว่า

“ความอดทนมันยังไม่พอ อย่าคิดไปข้างหน้า อย่าคิดไปข้างหลัง ให้ยึดมั่นอยู่ในคำบริกรรม พุทโธ ๆ ๆ น้อมระลึกถึงพระพุทธรูปเจ้ามาอยู่ในใจให้ได้

มันเป็นเอง พอจิตสงบ หลับตาอยู่ก็เห็นไปหมดฝากุฏิก็เป็นเหมือนกระจกส่องซอด (มองทะลุ) เห็นข้างนอกหมด

ต้นไม้หรืออะไรทุกสิ่งทุกอย่างก็เห็นหมด เรียกว่าเห็นด้วยตาใน ไม่ใช่เห็นด้วยตา
นอก

อยู่ที่การฝึกหัด เรียกว่าเพ่ง เพ่งดู ตับโตใส่พุ่ง ดูดับ ดูปอด ดูโต หรืออาการ ๓๒
ดูทั้งภายนอก ภายใน และท่านสอนต่อด้วยบทกลอนสั้น ๆ ว่า

**“สังขารไม่เที่ยง หลีกเลี้ยงเสียให้พ้น
อนัตตาไม่ใช่ตน อย่ากังวลว่าร่างกาย”**

แล้วท่านก็สอนต่อไปให้ได้คิดไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยว่า

“ให้ทำวิเวกเป็นอาศรม คือ อยู่ด้วยความวิเวก อย่าตลกคะนอง ความวิเวกไม่ใช่
อยู่แต่ป่าแต่ดง ให้วิเวกทางจิต ทำจิตให้สงบกิเลสแล้วจะทราบกลมายาของกิเลสที่แทรก
เข้ามา

ถ้าทำสติให้อยู่ที่ใจได้แล้ว หนักแน่นได้แล้ว ก็เพ่งเข้า ๆ ๆ ๆ

มันก็จะเกิดความแจ่ม ความสว่าง ความสงบ ขึ้นในดวงใจของเราจนได้ ความสุขก็
มาด้วยกัน บ่ต้องเอาหลายหรอก ภาวนาพุทฺธ ๆ ๆ ๆ ตัวเดียวเท่านั้น

พุทฺธตัวเดียวครอบโลก ขอแต่มันแจ่ม มันสว่าง สงบเข้าในดวงใจได้แล้ว สว่าง
ต่อไปมันก็จะได้มรรคอีกตัวหนึ่ง

เย็น เดิน นั่ง นอน สติอันเดียว เอาหลาย ๆ มันบ่ได้ แต่ตัวเดียวนี้ก็ยาก แสนสา
หัสอยู่ได้

สติกับความรู้อยู่ด้วยกัน

ความรู้ที่อยู่ที่ไหน สติก็อยู่ที่นั่น สติอยู่ที่ไหน ความรู้ก็อยู่ที่นั่น ทำสติให้แก่กล้านี้
ทางพระพุทฺธศาสนานี้ไม่ผิด

สติแก่กล้าเท่าไรยิ่งดี ทำอันใดก็ไม่ผิด เป็นของไม่มีมากหรือ น้อย ๆ นั่นเป็น
พึงเทศน์กันดอก (หลวงปู่หัวเราะ)

เอาสติไว้ที่ใจ อยู่หนักแน่นดีแล้ว นั่นแหละบ่อน(ของ)จริง

จริงกาย จริงวาจา จริงด้วยใจ มันลีไปไหน

หนักแน่น อย่าลั้งเล

ตั้งใจเอาให้ได้ **สัจจ เว อมตา วาจา** วาจาัจจไม่ตาย เป็นความไม่ตาย ทำอันไหน
ให้มันนิ่งอยู่อันนั้น ให้มันเป็นอยู่อันนั้น

อยากแต่ได้หลาย ๆ มันก็เลยไม่ได้ มันอยู่ในสภนธ์กาย เต็มอยู่เลย แต่ยังไม่
ทำให้ได้เห็นได้เป็น

พระพุทธเจ้าสอนว่า **“จันน้อย นอนน้อย ทำให้มาก”**

พวกเราเป็นพุทธบริษัททั้งประเทศแบ่งไว้ให้แล้ว **ศีล ๕ ก็มีแล้ว ศีล ๘ ก็มีแล้ว ศีล ๑๐ ก็มีแล้ว ไม่หายไปทางใด ถึงพระนิพพานเหมือนกัน**

เอาไว้ก็เอาไว้ซื้อ ๆ เหยย ๆ ไม่มีผู้ใดทำตาม แต่ผู้ทำตามก็มี แต่ฮั่น(มัน)น้อยเหลือเกิน ไม่มาก

คัน(เมื่อ)ถามจี้เข้า ๆ “อู๊ย! ฆราวาสงานมันมากว๊วย” นั้นไปนั้น (หลวงปู่หัวเราะ) อ้าวงานมากก็ให้บ้านไป

ทุกสิ่งทุกอย่างมันอยู่ในความประพฤติปฏิบัติ ให้ถูกต้อง ขาดแต่การกระทำเท่านั้นแหละพวกเรา

คัน(หาก)ทำจริงก็ได้จริง เห็นจริง เป็นจริง

พระพุทธเจ้ารออยากให้เราวางตัวเราอยู่ เวลาทำเข้าไป หนักแน่นเข้าไป พอได้รางวัลแล้ว โอ๊ย! **ไม่ยาก** เต็มยาก็พุ่งขึ้นอยู่ที่ใจ แจ่ม สว่าง สงบ ขึ้นมา ความสุขก็มีมาด้วยต่อไปยิ่งจะได้หลาย(มาก)กว่านั้น

มันยากแต่ผู้ประพฤติปฏิบัติเท่านั้นแหละ

ศาสนาพุทธนี่ศาสนาจริง ฝรั่ง ไปสอบสวนดูศาสนาอื่นอื่นนั้น ทำจริง ศาสนาได้ก็ทำจริง จริงทุกศาสนา ไม่ถึงใจ

เมื่อมาทำศาสนาพุทธนี้ เอาจริง ๆ ศีล ๕ ก็รักษาจริง ๆ ศีล ๘ ก็รักษาจริง ๆ เดินจงกรมนั่งสมาธิ ภาวนา เต็มยาก็เห็นความแจ่ม ความสว่าง ความสงบขึ้นในดวงใจ ความสุขมันก็มี

เอาจริงจนได้บวช ถ้าไม่เห็นอย่างนั้นแล้วจะไม่บวช เขาหาความจริงอยู่มานานแล้วมาถึงศาสนา

ทำจริง ๆ ได้จริง เห็นจริง เป็นจริงขึ้นมา

มันสุขจริง ๆ พันทุกข์ก็พันทุกข์จริง ๆ

เครื่องตัดสินมีมากที่เข้าสู่นิพพาน

อริยะสัจจ ๔ ก็มี

ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สติปัฏฐาน ๔ ก็มี

อานาปานุสติกรรมฐาน หายใจเข้าหายใจออก

พระพุทธเจ้าดำพาพวกเขา หายใจทิ้งมาตั้งแต่เหนื่อย ๆ
หายใจทิ้ง ไม่เอา หายใจที่มึนซ้อ ๆ (หายใจทิ้งเฉย ๆ)
ถ้าทำจริงเอาจริงได้อรหันต์ไปหมดแล้ว
มารู้ทีหลัง อานาปานุสติกรรมฐานหยั่งฉานทั้ง ๔ บังเกิดขึ้น
เอาปัจจุบัน อดีตก็ไม่เอา อนาคตก็ไม่เอา
เอาปัจจุบันเดี๋ยวนี้ ให้เห็นเดี๋ยวนี้ ให้เป็นเดี๋ยวนี้
ศาสนาพุทธเอาปัจจุบัน ปมีอ้างกาลอ้างเวลา มีอยู่ทุกเมื่อเป็นอกาลิโก
ผู้ประพฤติปฏิบัติจะเห็น จะเป็น จะได้ เป็นปัจฉัตตัง รู้จำเพาะตัวเองด้วยใจ ความ
รู้เห็น(ท่าน)เลิกอยู่แล้ว เรียบมาหมดแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่าง
เอาเถอะนะ **รับรองเถอะนะ คันผู้ได้ทำจริง ได้จริง เห็นจริง เป็นจริง”**

ทัศนียภาพวัดถ้ำชัยมณี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อุโบสถวัดถ้ำชัยมิต อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา

“

สติตั้งที่ใจ ดูอยู่ที่ใจ มองอยู่ที่ใจ
เห็นอยู่ที่ใจ ฟังอยู่ที่ใจ กำหนดอยู่ที่ใจ”

สติตั้งที่ใจ ดูอยู่ที่ใจ

กำหนดอยู่ที่ใจ พิจารณาอยู่ที่ใจ
อริยาบถ ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน
สติอันเดียว ก็ไม่หลาย มีเท่านั้น

”

โอวาทธรรมหลวงปู่ทา จารุฑมโม

หลวงปู่ทาเล่าประวัติโดยย่อ

พระมหาเถระผู้เฒ่ามีอาสนะต่ำติดพื้น นั่งอยู่ภายใน
เงียบ ๆ วันคืนผ่านไปมีผู้คนหลังไหลมากราบไหว้เสมอ
ท่านนั่งในกิริยามโนในกุฏิหลังเตี้ย ๆ เรียบง่ายพองาม
สมเป็นสมณะศากยบุตรพุทธชินนโรส

กุฏิไม่ได้สร้างอย่างบรรจงวิจิตรพิสดาร แต่ทำพออยู่
พียงธาตุขันธ์ที่กำลังเสื่อมถอยเพื่อก้าวย่างไปสู่ความ
แตกดับ

เสียงเทศนาเปล่งออกมาชัดเจน บ่งบอกพลังแห่งความเป็นผู้ไร้ความลังเลสงสัยใน
ธรรม มีนัยน์ตาใสแจ๋วเป็นประกายบาง ๆ สอนสาธุศิษย์และประชาชนที่เข้ามากราบไหว้
ด้วยบทธรรมสั้น ๆ น้ำเสียงทรงพลังสม่ำเสมอหนักแน่น อริยาบถท่านงามยิ่งเหนือคนสามัญ
ธรรมดาทั่วไป กาลใดควรไม่ควรท่านรู้รอบ ท่านอบรมสั่งสอนเสมอว่า

“ให้มัน ชยัน เพียร อย่าละ อย่าเลิก... ทำไป... ให้มันเห็นของจริงให้จงได้
รู้อยู่ที่ใจ ดูอยู่ที่ใจ เห็นอยู่ที่ใจ พง์อยู่ที่ใจ กำหนดอยู่ที่ใจ
อริยาบถ ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน...
สติอันเดียว เป็นบ่อเกิดของสมาธิ...
เป็นความแจ่ม...
เป็นความสว่าง...
เป็นความสงบ ชื่นในใจ
จะถึงธรรมต้องอดทน... ให้พยายามเข้า
มันก็เป็นของยากนั่นแหละ... ของดีมันก็ยาก
พระพุทธเจ้าท่านก็วางไว้ให้พวกเราหมดแล้ว...
ทำกับข้าวไว้ให้พวกเราหมดแล้ว...
จะกินหรือไม่กิน...

ถ้าไม่กินก็ท้องแข็ง ถ้ากินก็อึด...

นี่คือลักษณะนิสัยและธรรมชาติที่ท่านหลวงปู่ท้าวพริ้งสอนแล้วเล่า เตือนสติสานุศิษย์และผู้เดินทางไปกราบขอธรรมะไม่รู้จบ

แม้ท่านตายไปแล้วเสียงแห่งธรรมอุโฆษนั้นยังคงก้องกังวาลในโลตประสาท

ธรรมออกจากใจพระอริยเจ้าท่ามกลางขุนเขาแห่งวัดถ้ำชัยมิต อันมีป่าไม้เขียวสดดาดดาษด้วยเถาวัลย์น้อยใหญ่ เนินเขาสูงต่ำ มีเสนาสนะสร้างลดหลั่นกันไปตามพื้นที่ เป็นแห่ง ๆ แสดงถึงมณีสถานอันเป็นบ่อเกิดแห่งธรรม

ภายในถ้ำชัยมิตอันเยือกเย็น เป็นที่ปฏิบัติกรรมฐาน มีรูปเหมือนพระครูญาณโสภิต (หลวงปู่มี ญาณมุนี) อาจารย์ของท่าน ซึ่งเป็นศิษย์รุ่นใหญ่ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

พระอุโบสถเป็นจุดเด่นสะดุดตาจิตรท่ามกลางขุนเขา

สร้างเพื่อเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา จากศรัทธาทิวสารทิศ

มองไกลสุดสายตา เห็นเมืองปากช่อง และเขื่อนลำตะคองอันไกลโพ้น

**มีแนวเขาสลับสลับ มองงามตา เหมาะเป็นที่พระอริยมุนีพิจารณาธรรมส่วนด้าน
พื้นราบเป็นพื้นที่เกษตรกรรม มองเห็นท้องทุ่ง ท้องไร่หลากสีสลับ**

ส่วนเนินเขาสูงขึ้นไปอีกด้านหนึ่ง เป็นสถานที่ตระเตรียมการก่อสร้าง “**พระเจดีย์พุทธญาณมุนีรัตนจารุัมมานุสรณ์**” ซึ่งท่านหลวงปู่ท้าว เป็นประธานในการวางศิลาฤกษ์ไว้เอง เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

ในยามว่าง ๆ ปลอดภัยจากผู้คนรบกวนท่านก็เล่าประวัติท่านให้พระอุปัชฌาย์และพระผู้ใกล้ชิดฟัง เพื่อเป็นคติเครื่องเตือนใจ ดังผู้เขียนจะนำมาถ่ายทอดต่อท่านผู้อ่านดังนี้..

หลวงปู่ท้าว จารุณโม ท่านเกิดในสกุล “**อารีวงศ์**” ในวันขึ้น ๑๑ ค่ำเดือน ๔ ปีระกา ตรงกับวันอังคารที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๒ ที่ตำบลคูเมือง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ท่านเป็นบุตรของนายสี อารีวงศ์ มีพี่น้อง ๙ คน ท่านเป็นบุตรคนที่ ๗ น้องสองคนเสียชีวิตตั้งแต่ยังเล็ก

ตอนเป็นเด็กท่านไม่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนหนังสือ มีชีวิตที่ค่อนข้างลำบาก ต้องช่วยบิดามารดาทำงาน ทำไร่นา และเลี้ยงควายเป็นต้น ตั้งแต่อายุน้อย ๆ

“การที่ต้องต่อสู้ปากกัดตีนถีบนั่นเอง ทำให้ท่านแข็งแกร่งขึ้น” ท่านเล่า

“พระเจดีย์พุทธญาณมุนีรัตนจารุธมฺมานุสรณ์” ขณะนี้กำลังดำเนินการก่อสร้าง ผู้มีจิตศรัทธาโปรดบริจาคได้กับทางวัด และคุณณรงค์ศักดิ์ เลิศฤทธิ์ศิริกุล บริษัท ศิลป์สยามบรรจุกภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด

รูปหล่อโลหะและภาพถ่ายหลวงปู่มี ญาณเมธี ภายในถ้ำขี้มด

สมบัติที่มีก็เพียงน้อยนิดควาย ๑ ตัว บ้านเล็ก ๆ ๑ หลัง

แม้ยากจนแต่บิดามารดาเป็นผู้ใญ่บุญสุนทาน มีศรัทธาในศาสนา มาก มักแนะนำ
พร่ำสอนให้ใส่บาตรทำบุญเสมอไม่ได้ขาด ยามวันพระก็พาไปวัด

บิดาท่านเป็นหมอลำเสียงดีประจำหมู่บ้าน บางทีก็มีโอกาสรับจ้างไปร้องลำงานบุญ
บ้านอื่น ๆ พอได้เงินมาเลี้ยงลูก ๆ

พอท่านอายุได้ ๕ ขวบโยมแม่ของท่านเสียชีวิต “มาตุวิโยค” การพลัดพรากจาก
แม่ เป็นการสูญเสียอย่างยิ่งใหญ่

จะด้วยบุญช้ำกรรมชดอย่างใดมิทราบ หลังจากนั้นไม่นานนักโยมพ่อก็เสียชีวิต
ตามไป ทิ้งลูก ๆ ไว้ให้พบกับ “ปัตติวิโยค” การที่บิดาต้องพลัดพรากจากบิดา เพราะ
ความตาย สุดเศร้าโศกหาประมาณมิได้เช่นนั้น ซึ่งจะนำอดสูเพียงไหน

ที่นี้บ้านก็ไม่มีบ้าน เรือนก็ไม่มีเรือน

เสียงร้องกระจองอแงของลูกทั้ง ๗ ดังเจื้อยแจ้ว

ชีวิตเหมือนเรือร้วอยู่กลางทะเล ว้าเหวเว้งว้างเคว้งคว้าง แล้วแต่ลมพายุคือบุญ
กรรมจะพัดและพัดผันไปทางไหน

จะล่มหรือจะจมลงใต้ท้องมหาสมุทรเป็นเหยื่อปลาและเต่า ก็ไม่มีใครอาจทราบ
ชะตาชีวิตได้

ลูกทั้ง ๗ คนจึงเหมือนควายเปลี่ยวตาบอด ไม่รู้จะมุดมอดปาดงพงไพรและเดิน
ชวนเซพเนจรไปทางไหน หากจะมีผู้พอรู้เรื่องความเป็นไปของใคร ๆ ได้

ก็มีบุญกรรมและดวงตาแห่งสวรรค์เท่านั้น

สวรรค์ย่อมมีตาและเช็ดชูบุญชานำพาผู้มีบุญไปสู่แดนเกษมเสมอ

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม ท่านเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยสาวกบารมีญาณ ตกน้ำไม่ไหลตกไฟ
ไม่ไหม้ เพราะชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของท่าน

หลวงปู่ทา ได้เล่าประวัติต่อไปอีกอย่างน่าฟังว่า

“แม่ตายจากไปยังไม่ทันนานพ่อก็มาตายอีก” เสียงครวญคร่ำของลูกกำพร้าคนหนึ่ง
กล่าวขึ้น

“แล้วเราจะอยู่กินกันอย่างไร?”

“แล้วเราจะหาทรัพย์มาจากไหน?”

โดยที่สวดแล้วจึงตกลงแยกย้ายกันไปอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ในที่ต่าง ๆ ส่วนท่านไปอยู่กับโยมหน้า ที่อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

โยมหน้าไม่มีลูก จึงมารับท่านไปเลี้ยง เป็นบุตรบุญธรรม ให้การเลี้ยงดูให้ความอบอุ่นเป็นอย่างดี ช่วยนำทำไร่นาปลูกผัก ปลูกอ้อย เลี้ยงควาย เมื่อว่างจากหน้าที่การงานทางบ้าน ท่านจะไปอยู่ที่วัดเพื่อรับใช้พระ นิสัยจึงคุ้นเคยกับสงฆ์ สามเณร และยินดีพอใจในการได้เข้าไปในวัดเป็นอย่างดี

พอท่านอายุได้ ๑๕ ปี เกิดความเลื่อมใสยินดีในร่มกาสาวพัสต์ จึงขออนุญาตเป็นสามเณร

พออายุครบ ๒๐ ปี ได้ญัตติจากสามเณรเป็นพระฝ่ายมหานิกาย ที่วัดใหญ่ชีทวน จังหวัดอุบลฯ นั้นเอง

ท่านได้จำพรรษาที่วัดท่าชีทวน อยู่ ๕ พรรษา

การบวชในครั้งนั้นท่านก็บวชด้วยใจรัก

แต่น่าเสียดาย ที่ไม่มีอาจารย์ผู้สอนอุบายธรรม อันจะเป็นเครื่องนำกำจัดกิเลส และบอกทางแห่งมรรคผลนิพพานให้ได้

จิตใจจึงว่าเหวไรที่ฟุ้งที่เกะ บวชเฉย ๆ อยู่เฉย ๆ

หลงงมงายท่านเล่าให้สาธุศิษย์ฟังด้วยความเมตตาต่อไปอีกว่า

“เมื่อไม่ได้ตีמד่าในรสพระธรรมอย่างที่ใจหวัง จึงตัดใจลาสิกขาบท เพื่อออกมาช่วยงานทางบ้านอีกครั้ง

มีอยู่วันหนึ่งในสมัยเป็นหนุ่มฉกรรจ์ ท่านและเพื่อน ได้พากันไปตัดต้นพันชาติ ที่ราวป่าแห่งหนึ่งติดลำน้ำโดมใหญ่ เพื่อเอามาทำฮวงทึบอ้อย(เครื่องทึบอ้อย) ไปด้วยกัน ๕ คน เพื่อนแต่ละคนแสดงอาการคึกคะนองลบลู่ดูหมิ่นเทวอารักษ์ ที่เป็นพระภูมิเจ้าที่เป็นรุกขเทพรักษาต้นไม้พูดจาไม่สุภาพกล่าวคำหยาบคาย ทำทนายพวกกายทิพย์

ส่วนท่านสำรวมระวังตัวอยู่ตลอด เพราะอย่างน้อยก็เคยบวชมาเป็น ๑๐ ปี

หลังจากนั้น ๑ เดือนทุกคนที่ไปตัดไม้ด้วยกัน ได้ล้มป่วยกะทันหัน ด้วยโรคที่ไม่ทราบสาเหตุ มีอาการแปลก ๆ ปากบิตตาเบี้ยว เหมือนผีร้ายมาหมายเอาชีวิต ผู้ป่วยจะบ่นเพื่อรำพึงรำพันถึงการกระทำอันไม่สมควร แสดงอาการทรมานทรมายอย่างน่าเวทนา !

พระประธานภายในวัดใหญ่สูงเนินที่หลวงปู่ทาอุปสมบท

หลังจากนั้นก็เสียชีวิตไปที่ละคน ๆ ตามลำดับแห่งวาทะจาหยาบคายลบลู่พระภูมิเจ้าที่ ที่ตนกล่าวมาน้อย

ส่วนท่านเองก็ล้มป่วยเป็นลำดับสุดท้าย เนื่องจากไม่ได้พูดวาทะจาตู่หมิ่นอะไร แต่ได้ไปร่วมทำการตัดต้นไม้กับเขา ป่วยมีอาการหนักมากขึ้น ๆ ปางตาย นอนอยู่ระเบียงบ้านฝนตกหนัก ฟ้าผ่าฟ้าร้อง ไม่ได้ยินเสียงเลย (โยมน้ำเล่าให้ท่านฟังหลังจากหายแล้ว)

นำชาย-นำหญิง เห็นอาการไม่ดี จึงได้ช่วยกันพยุงประคองเข้าไปนอนในห้อง นำทั้งสองพนมมืออ้อนวอน ขออำนาจพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์มาช่วยด้วย มาช่วยให้หายด้วย

รูปหล่อโลหะหลวงปู่เสาร์ ที่วัดบ้านท่าโคม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นบ้านเกิดของท่าน

แม่น้ำพูดใส่ข้างหูท่านเสียงดัง ๆ ว่า “เป็นยังไง จะตายจริงๆ หรือ?”

ท่านได้ยั้งชั่งบ้างไม่ชั่งบ้างจึงตอบไปว่า “คงจะตายแน่แท้คราวนี้”

“ตั้งใจให้ดี ให้นึกภาวนา พุทฺโธ ๆ ๆ ไว้” แม่น้ำตะโกนใส่หูดัง ๆ

แล้วให้ตั้งสัจจะไว้ในใจว่า “ถ้าไม่ตาย หายป่วยแล้วจะออกบวช”

ท่านพยายามฝืนความรู้สึก ด้วยสรรพกำลังที่เหลืออยู่เพียงน้อยนิดกลั่นใจนึกภาวนาพุทฺโธตามคำที่แม่น้ำหญิงบอก จิตสงบลงอย่างน่าอัศจรรย์ ทุกขเวทนาอันเผ็ดร้อนปางตายได้หายไปเหลือแต่ใจอันมีความรู้เด่นดวง สงบเยือกเย็นภายใน สูดที่จะบรรยายเหตุการณ์ ครั้งนั้นทำให้เชื่อมั่นคุณแห่งพระพุทฺธศาสนา

หลวงปู่ทา กล่าวถึงคราวที่รอดตายในครั้งนั้นว่า

“คงจะเป็นด้วยบุญเก่ากรรมงมาช่วย จิตสงบลง ระงับเวทนาอย่างน่าอัศจรรย์ พอจิตสงบดิ่งลงแล้ว เกิดความรู้เห็นวัตถุคล้ายฉัตรอยู่ตรงกลางวิ้งฟุ้งขึ้นลงพร้อมลมหายใจ เข้า-ออก ลักครู่หนึ่งก็อาเจียนออกมา

จากนั้นโรคที่เป็นก็หาย ด้วยพลังบุญคุ้มครอง และด้วยพุทฺธานุภาพ

พุทฺธานุภาพ! อัศจรรย์สามารถเอาชนะโรคภัยได้จริง

คงด้วยบุญที่รอดตายจากปากมัจจุราชมานี้ได้ หรือจะด้วยบุญกุศลที่เคยอบรมสั่งสมไว้ ในชาติปางก่อนก็มีอาจทราบได้

กาลต่อมา..... อีกไม่นานนัก...

หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลวงปู่มี ญาณมุนี หลวงปู่ทองรัตน์ และคณะ ได้เดินทาง ชูดงค์มาปักกลดที่ป่าบ้านชีทวน (วัดป่าชีทวนในปัจจุบัน) เพื่อจะเดินทางต่อไปยังบ้านท่าโคม อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นบ้านเกิดของหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล

การเดินทางของหลวงปู่เสาร์และคณะในครั้งนั้น นับว่าเป็นข่าวไปตามบ้านเล็กบ้านน้อย ชาวบ้านชาวเมืองต่างกุลีกุจอเตรียมตัวในการบุญกุศล บางคนแม้อยู่ห่างไกลก็รอนแรมวันคืนเพื่อมาฟังธรรมของท่าน ไม่เพียงแต่ชาวบ้านธรรมดาเท่านั้น แม้ท่านผู้มียศศักดิ์สูงเป็นเจ้าขุนมูลนาย ต่างก็ออกมาทำบุญ ทำทาน ฟังธรรมจากท่าน เป็นที่คึกคักเป็นภาพที่หาดูได้ยาก

ธรรมของจริงจากท่านผู้ปฏิบัติจริงเป็นอย่างไรเอง ท่านไปไหนไม่หวังไขว่คว้าอะไรติดไม้ติดมือ ท่านไปเพื่อโปรดสัตว์ตาตา ๆ ให้รู้แจ้งและเข้าใจในพระสัทธรรมเท่านั้น

ขอกเล่าเรื่องบ้านชีทวนต่อ...

เมื่อหลวงปู่เสาร์มาพักที่ป่าช้าบ้านชีทวน โยมตาของท่านหลวงปู่ทาเป็นคนบ้านชีทวน โยมตาได้ส่งข่าวมาชักชวนพ่อน้ำ และแม่น้ำ ให้พากันไปฟังธรรม รักษาศีลอุโบสถกับหลวงปู่เสาร์ ท่านหลวงปู่ทาเองก็ได้ติดตามไปฟังธรรมกับเขาด้วย คณะพระชูดงค์ได้เปลี่ยนกันขึ้นแสดงธรรม นำโยมปฏิบัติธรรมตลอดทั้งคืน

และ**หลวงปู่ทา จารุธมฺโม** ได้ฟังธรรมในลำดับองค์**หลวงปู่มี ญาณมุนี** เป็นผู้แสดงตอนหนึ่งไว้ว่า..

....ความรักในโลกย่อมมีนานาประการ

ความรักลูก ความรักเมีย เป็นยิ่งกว่าสิ่งอื่น และกล่าวว่า

รักพ่อรักแม่ เป็นความรักกว่าอะไรทั้งหมด

บางคนก็ว่า

รักศีลรักธรรมเป็นรักกว่าอะไรทั้งนั้น

หรืออาจกล่าวว่า

รักวิชารักเรียนเป็นต้องรักกว่าสิ่งอะไร ๆ ในโลก

ผู้ปรารถนาพุทธภูมิ หรือ อัครสาวกภูมิ และปัจเจกภูมิก็น่าจะกล่าวว่า พุทธภูมิ
ปัจเจกภูมิ อัครสาวกภูมิ เป็นที่รักอย่างยิ่งไม่มีอะไรสู้ได้

แต่พึงรู้เถิดว่าความรักตนนั้นแล เป็นความรักยิ่งกว่าความรักทั้งหลาย ได้ที่มาในบาลีว่า
“นตถิ อตตสมฺ เปรํ ความรักจะเสมอด้วยรักตนไม่มี”

รักสิ่งอื่นมากก็จริงอยู่ แต่ก็ต้องปรารถนาก่อน

.....แสงสว่างที่มีอยู่ในโลกนี้มากมาย มีทั้งแสงพระอาทิตย์ที่สว่างไปได้ในที่ไกล และ
แสงพระจันทร์ก็นับว่าเป็นแสงสว่างหนึ่งได้

แม้แต่แสงไฟก็นับเป็นอย่างหนึ่งเหมือนกัน ช้ำยังประกอบไฟนั้นให้แสงสว่างเป็นพิเศษ

ถ้าจะกล่าวว่าสิ่งเหล่านี้และสว่างมากก็ชอบอยู่แล แต่พึงรู้เถิดว่าแสงสว่างคือปัญญา
เป็นสว่างกว่าแสงสว่างทั้งหลายได้ในบาลีเป็นใจความว่า “แสงสว่างจะเสมอด้วยปัญญาไม่มี”

ความสว่างอย่างอื่นเป็นแต่สว่างภายนอกจะส่องไปให้เห็นกรรมว่า ทำดีได้ดี ทำชั่ว
ได้ชั่ว เช่นนี้เป็นต้น ก็ส่องไปให้ไม่ถึง แต่ปัญญาย่อมส่องไปได้โดยประการทั้งปวง
ไม่มีอะไรส่องถึงเท่าปัญญาได้

ถึงแม้จะมีสิ่งที่อยู่ในใต้น้ำหรือใต้ดิน ปัญญาย่อมส่องได้ หรือฝ่ายธรรมที่เป็นโลกีย์
ธรรมถึงโลกุตรธรรม มรรคผลนิพพานปัญญาก็ทำให้แจ้งได้

.....คนเราย่อมมีการเมาอยู่แล บางครั้งก็เมาฝัน บางครั้งก็เมากัญชา และบางทีก็
เมาอาหารที่เรากินอันใดอันหนึ่งก็มี เมาอย่างทีกล่าวมานี้ก็เป็นอย่างหนึ่ง และก็อาจเป็นได้
แต่ให้คิดเห็นไปอีกว่า

เมาโลกีย์ลึ้มตาย เมากายลึ้มแก่ เมาเมียลึ้มแม่

เมาเนื้อลึ้มกรุณา เมาสุราลึ้มคำสัตย์

.....คนเราย่อมให้กันในเรื่องใดสิ่งหนึ่ง เป็นมาแต่ณมนาน ให้เป็นการตอบแทนบุญคุณ
อย่างให้พ่อให้แม่ก็มี หรือให้ด้วยเพราะกรุณาแก่ผู้ขอก็มี แต่ในที่นี้ใครจะกล่าวอีกว่า ผู้
ชาว(จับ)อยู่ที่มือผู้ถืออยู่ที่โกรธ ผู้ให้คุณให้โทษอยู่ที่กรรม (ทำดีทำชั่ว) ทำดีให้รับผลดี
ทำชั่วให้รับผลชั่ว

.....วาทที่คนเราต้องพูดต้องกล่าว มีมากมาย บางคนก็มักบรรยายความให้มากได้
บางคนก็พูดน้อยแต่บางคนก็มักกล่าวพอประมาณ

การเจรจาตั้งที่กล่าวมาย่อมจะพอฟังได้แต่ฟังรู้ว่า

วาทาแม่สักร้อยหนึ่งหรือยิ่งมากกว่าพัน ถ้าวาจานั้นฟังไม่ได้ปัญญาเครื่องรู้ และไม่ได้สติเครื่องตื่นเครื่องเตือนใจอันใดได้ วาจานั้นยังไม่ประเสริฐ

แต่วาจาใดฟังแล้วแม่เล็กน้อยแต่ฟังได้สติวาจานั้นคำเดียวยังดีกว่าตั้งในบาลีที่มีใจความว่า

วาทาแม่สักพันหนึ่ง แต่ไม่แสดงประโยชน์ (ฟังไม่เป็นที่สงบระงับได้) วาจานั้นยังไม่ประเสริฐ ผู้ใดกล่าวคาถา แม้บทหนึ่งฟังเป็นที่สงบระงับได้ คาถาที่ผู้นั้นกล่าวแล้วนั้นบทเดียวประเสริฐกว่า

.....วาจาที่กล่าว ถ้าวันวาจาส่อเสียด วันวาจามุสาได้ก็เป็นการดี ที่กล่าวแล้ววันคำหยาบ วันคำเพื่อเจ้อได้ก็เป็นการดี แต่ฟังรู้ว่า วาจาที่ผู้ใดกล่าวด้วยปัญญาแสดงเหตุด้วย แสดงผลด้วย วาจาของผู้นั้นจึงไพเราะ

.....ไฟใดที่เกิดแล้วที่บ้านนอกและในเมืองที่ว้าร้อนหรือไฟใดที่เกิดในภูเขาแลในป่าที่ราบหรือที่ดอนและที่ใด **แม่แต่พระอาทิตย์ ก็ไม่ร้ายแรงเท่า ไฟ คือ รากะ ไฟ คือ โมหะ เพราะยากยิ่งจะดับแล้วให้ใจนั้นถึงความสุขอันแท้จริงได้**

.....ถ้าจะกล่าวใกล้ ๆ ว่าทุกข์ เกิดแต่ความยากจน ไม่มีทรัพย์ จะจ่าย บริโภคเครื่องนุ่งห่มที่อยู่ที่นอน

ทุกข์เกิดแต่เพราะเป็นหนี้ท่านผู้อื่น

ทุกข์เกิดแต่ประกอบภาระงานทางผิดมากด้วยโทษ

แต่ฟังรู้เกิดทุกข์ในโลกจะเสมอดด้วยชั้น ๕ ไม่มี

.....ถ้าจะกล่าวว่าความประจวบกับสิ่งที่ไม่ชอบใจเป็นทุกข์ ความพรากจากความรักของชอบใจเป็นทุกข์ ความปรารถนาสิ่งใดไม่ได้ตามปรารถนาเป็นทุกข์ ก็ยิ่งเป็นการถูกต้องก็แต่ฟังเข้าใจอีกว่า ความทุกข์ยิ่งกว่าความไม่สงบไม่มี ไม่สงบกาย ไม่สงบวาจา ไม่สงบใจลงได้ เพราะอวิชชา ตัณหา เป็นทุกข์อย่างยิ่ง

.....ใครเรียนใครก็รู้สิ่งทั้งหลาย ใครเรียนช่างไม้ก็รู้ช่างไม้ ใครเรียนวิศวกรรม พาณิชยกรรม กลีกรรมแต่ละอย่างก็อาจรู้ได้ตามวิชา

เหล่านี้กับปราชญ์ทั้งหลายไม่กล่าวว่าหาได้ยากนัก แต่ฟังรู้ว่า **“บุคคลผู้รู้คุณของผู้**

เจดีย์บรรจุอัฐิธาตุ หลวงปู่มี ภาณมณี ที่วัดป่าสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

“สิ่งที่ทำให้แก่ตนแล้วตอบแทน” ความรู้ข้อนี้เป็นคุณธรรมของผู้ดีที่หาได้ยากในโลก ถ้าหากมีอยู่และหาได้แล้วผู้นั้นควรชมและควรถือเป็นแบบอย่างได้

.....ความมีทรัพย์เป็นวิญญาณกทรัพย์ ช่าง ม้า โค กระบือ เป็นต้น อวิญญาณกทรัพย์ แก้ว แหวน เงิน ทอง เป็นต้น ความมี ดังที่กล่าวมานี้ มีนั้นแลเป็นดี ใครเลยจะไม่กล่าวว่า ความมีทรัพย์เป็นของดีในโลก ซึ่งทำให้ได้ความสุขความสนุกใจแก่ผู้มั่งมีเหลือที่จะกล่าวให้ทั่วถึง แต่พึงรู้เถิดว่า ยังเป็นความมีภายนอก แต่ศีลธรรมในที่นี้ชื่อว่า เป็นทรัพย์ในตัวแท้ที่ไม่มีภัยแก่ผู้ทรงศีลผู้รักษาศีลให้บริสุทธิ์ได้

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม สมัยท่านยังเป็นหนุ่มจกรรจ์ครั้งได้ฟังธรรมอันมีรสชาติเข้มข้นดังนั้น ก็ก่อให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง มีศรัทธาหยั่งรากฝังลึกในพระรัตนตรัย หัวใจมีเท่าไรระดมอပ်ไว้ให้กับพระธรรมเท่านั้น ไม่หวังฟังอย่างอื่นอีกต่อไป

ท่านได้ตั้งสัจจะไว้ในใจอย่างแน่มมั่นว่า

“เราจะต้องบวชอีกเป็นครั้งที่ ๒ เราจะต้องไม่มีครอบครัว เพราะการมีครอบครัวเป็นเรื่องยุ่งยากลำบาก หากเรามีโอกาสได้บวชเมื่อไหร่ ก็จะขอบวชและต้องบวชอยู่กับหลวงปู่มี ญาณมุนีเพียงเท่านั้น”

หลวงปู่ทาได้เล่าถึงการที่ท่านได้ทำวัตรปฏิบัติต่อหลวงปู่มี ที่เสนาสนะป่าช้าชีทวนในครั้งนั้นว่า...

“มีอยู่ครั้งหนึ่ง หลวงปู่มีได้ล้มป่วยที่ป่าช้าบ้านชีทวน ไม่ฉันอาหารเป็นเวลา ๓ วัน ท่านหลวงปู่ทาซึ่งยังเป็นฆราวาสอยู่ได้คอยเอาผ้าชุบน้ำลูบตัวให้หลวงปู่มี สมเด็จพระอาจารย์วงศ์ (ติสโส อ้วน) ได้มีหนังสือมาถึงความว่า ให้หลวงปู่มีเดินทางกลับโคราช

หลวงปู่มีได้ทราบข่าวดังนั้นจึงลุกปုပ်บับขึ้นฉันอาหาร กุลีกุจจจัดบริหารเดินทางด้วยเท้าเปล่า ไปขึ้นรถไฟที่วารินชำราบ โดยมีชาวบ้านสูงเนินไปทำงานอยู่ที่วารินชำราบ เป็นธุระจัดตัวให้ เป็นที่ประหลาดใจแก่ชาวบ้านชีทวนเป็นอย่างยิ่งนัก ท่านนอนป่วยเหมือนจะตาย พอได้รับหนังสือของสมเด็จพระอาจารย์ ท่านลุกขึ้นฉันอาหาร เสร็จแล้วเดินทางด้วยเท้าเปล่าไปขึ้นรถไฟที่วารินฯ เหมือนกับท่านไม่ได้เป็นอะไร เป็นเรื่องที่น่าแปลกจริง ๆ”

หลังจากนั้น ๓-๔ ปี ด้วยความศรัทธาเปี่ยมล้นที่มีต่อหลวงปู่มี นึกถึงธรรมะคำสอนท่านอยู่ไม่ห่างหาย จิตใจก็กระตุ้นเตือนรำพึงถึงเพศบรรพชิต

ท่านได้กราบลาพ่อหน้า-แม่หน้า ซึ่งเปรียบเหมือนบิดามารดาคนที่สอง เพื่อจะไปฝาก

๑ หนังสือสุทธิหลวงปู่ทา จารุขโม

๒ บริเวณลานวัดใหญ่สูงเนิน ซึ่งเป็นวัดที่ท่านอุปสมบท

ตัวบวชเป็นศิษย์หลวงปู่มี ญาณมุนี ที่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

เบื้องต้นท่านได้เดินทางไปทำงานหาเงินยังเมือง กรุงเทพฯ ก่อน มีเพื่อนร่วมเดินทางด้วยกัน ๓ คน ค่าโดยสารรถไฟ อุบลฯ - กรุงเทพฯ สมัยนั้นคนละ ๖ บาท ไปพักที่วัดประยูรวงศาวาส พักอยู่ไม่กี่วันก็ออกหางานทำ รับจ้างผ่าฟืน อยู่ที่บ้านหม่อมสด ซึ่งเป็นนายร้อยนอก ราชการ อยู่แถวโรงพยาบาลศิริราช ผ่าฟืนส่งไปขายให้ โรงเรียนนายร้อย ได้เงินเดือนละ ๖ บาท ทำอยู่ ๑ เดือน พอมีทุนรอนไว้ซื้อเครื่องบวช จึงขอลาออก เพื่อจะไปบวชอยู่กับหลวงปู่มี ที่วัดป่าสูงเนิน โคราช

หลวงปู่ทา สมัยยังหนุ่ม

หม่อมสดทราบความประสงค์ว่าท่านจะขอลาออกจากงานไปบวช จึงให้เงินร่วมอนุโมทนาบุญอีก ๑๐ บาท หม่อมสดเป็นคนใจดีมาก

ท่านได้ลาหม่อมสด เดินทางโดยโดยสารรถไฟ ไปฝากตัวเป็นศิษย์ ประณินับัติรับใช้หลวงปู่มี ที่เสนาสนะป่าบ้านสูงเนิน ปัจจุบันคือวัดป่าญาณโสภิตวนาราม เป็นตาปะขาวรักษาศีลอย่างเคร่งครัด มีให้ศีลธรรมต่างพร้อมเป็นเวลา ๓ ปี จนกว่าท่านหลวงปู่มีจะไว้ใจและพอใจในการประพฤติปฏิบัติ

ตลอดระยะเวลา ๓ ปี ท่านทำกิจวัตรเหมือนพระ ลงทำวัตรเช้า-เย็น เสร็จแล้วฟังธรรมภาคปฏิบัติจากหลวงปู่มี ต่อจากนั้นลงเดินจงกรม ถึง ๖ ทุ่ม จึงขึ้นที่พัก

เมื่อหลวงปู่มี เห็นว่าหลวงปู่ทา สมัยเป็นตาปะขาวมีกิริยามารยาทเรียบร้อย ความประพฤติการปฏิบัติก็ดูดีสวยงาม เป็นผู้ที่สามารถเข้าแถวแนวทางแห่งธรรมได้แล้ว หลวงปู่มีท่านจึงอนุญาตให้ท่านได้อุปสมบท เมื่ออายุได้ ๓๔ ปี ในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๔๘๕ เวลา ๑๒.๒๔ น. ณ อุโบสถวัดใหญ่สูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

โดยมี หลวงปู่มี ญาณมุนี เป็นพระอุปัชฌาย์

พระอาจารย์เนียม เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระอธิการถนอม เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ได้ฉายา จารุธมฺโม แปลความหมายว่า “ผู้มีธรรมอันงามพร้อม”

“

มันต้องฝึก ฝึกให้เป็นสมาธิ
หนักแน่น... ใจของเรา
หนักแน่นอย่างดีแล้วก็เพ่งเข้า ๆ ๆ
เพ่งเข้า ๆ ๆ มันก็เกิดแสงสว่าง
เกิดความแจ้งความสว่างขึ้นที่ใจ
สุขก็มีมาพร้อม ก็เสวยสุขละชิบัตินี้

”

โอวาทธรรมหลวงปู่ทา จารุธมฺโม

ภาพหลวงปู่ทา ที่วัดบ้านพระเกิด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล และ หลวงปู่มี ญาณมุนี บูรพาจารย์ผู้สืบทอดธรรมหลวงปู่ทา

๓

หลวงปู่มี สอนอะไรหลวงปู่ทา

พระครูญาณโสภิต หรือหลวงปู่มี ญาณมุนี แห่งวัดป่าสูงเนินในยุคหนึ่ง ท่านมีชื่อเสียงโด่งมาก มี **หลวงปู่ทองรัตน์ กนฺตสีโล** เป็นสหธรรมิก มีพระมาปฏิบัติธรรมและขออยู่ร่วมสำนักกับท่านเป็นจำนวนมาก เพราะท่านเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่นที่เป็นฝ่ายมหานิกายที่ไม่ต้องญัตติ และท่านถือเครื่องเหมือนกับพระธรรมยุต แม้พระธรรมยุตบางรูปก็สู้ท่านไม่ได้

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปนฺโน ได้เดินทางมาพักสนทนาธรรมและคารวะท่านเสมอ

เมื่อชื่อเสียงของท่านกระฉ่อนไปทั่วทุกทิศ ท่านจึงได้รับฉายานามจากพุทธศาสนิกชนว่า **“ท่านอาจารย์ใหญ่แห่งวัดป่าสูงเนิน”**

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม ได้ก้าวเข้าสู่สำนักแห่งพระอริยเจ้าแห่งวัดป่าสูงเนินนี้เต็มตัว เป็นพระสงฆ์สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเต็มภูมิ

ด้วยความศรัทธาเลื่อมใสในตัวของท่านหลวงปู่มีเป็นอย่างมาก หลวงปู่ทาจึงยอมปฏิบัติตามคำสอนทุกอย่าง เป็นผู้ว่านอนสอนง่าย ตั้งใจสำเหนียกศึกษาเป็นอย่างดี

สำนักปฏิบัติธรรมของท่านหลวงปู่มีจะเน้นในเรื่องปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามพุทธบัญญัติ ซึ่งพระสงฆ์จะต้องปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด จะต้องสำรวมอินทรีย์ มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ว่าจะเป็นการนอน การนั่ง การยืน การเดิน การดื่มชบฉัน การบิณฑบาต การเดินจงกรม หรือการนั่งสมาธิ จะต้องอยู่ในอิริยาบถที่เป็นการสำรวมทั้งสิ้น

พระปฏิบัติต้องมีมารยาทอ่อนโยน นิ่มนวล จิตใจเบิกบาน แต่ทุกอย่างเป็นทางสายกลางมัชฌิมาปฏิปทา ไม่สุดโต่งไปมากทางด้านใดด้านหนึ่ง ยึดหลักธรรมกรรมฐานของท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล และพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

หลวงปู่มีท่านเป็นผู้มีใจแน่วแน่และเป็นยอดของนักปฏิบัติธรรม สายตาและปัญญาแหลมคมฉลาด พระเณรที่ชี้เกี้ยวชี้คร้าน อยู่ร่วมสำนักกับท่านไม่ได้ ท่านต้องการคนใจเด็ดเดี่ยวเป็นสานุศิษย์ ถ้าบวชเข้ามาไม่เป็นท่า ท่านจะขับออกจากสำนักของท่านทันที เบื้องต้นขั้นตอนแรก หลวงปู่มีท่านจะสอนหลวงปู่ท้าวว่าด้วยเรื่องของศีล ขั้นตอนที่สองเป็นเรื่องสมาธิ

และขั้นตอนที่สามเป็นเรื่องปัญญา ซึ่งโดยทั่วไปจะอธิบายรวมๆ กันไปว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะถ้าหากผู้ใดได้ถือศีลหรือปฏิบัติศีลให้บริสุทธิ์ ศีลก็จะเป็นพื้นฐานของสมาธิอันมั่นคง เมื่อจิตมีสมาธิแล้ว พลังปัญญาก็จะพิจารณาให้เกิดขึ้นได้เร็ว

ถ้าไม่มีศีล หรือศีลไม่บริสุทธิ์แล้ว จะปฏิบัติธรรมให้มากเท่าไรก็ยังไม่เกิดมรรคผล ท่านอุปมาเหมือนคนมือด้วนได้แหวนเพชร คนหัวล้านได้หวี คนตาบอดได้กระจงเงาย่อมไม่มีคุณค่าต่อจิตใจของผู้ได้เป็นเจ้าของ

อนึ่งท่านหลวงปู่มีสอนอย่างเน้นหนักว่า

“ถ้าเราต้องการเป็นพระปฏิบัติกัมมัฏฐาน หากเรายังยึดติดกับไบลานหรือกระดาศหรือแนวการศึกษาทางด้านปริยัติธรรมอยู่

แม้เราจะขยันหมั่นเพียรเท่าใดก็ยังไม่บรรลุธรรมขั้นสูงไม่

เหมือนกับคนยังง่องอยู่ หอบปอทั้งซิปอ

ยอมเอาไปทำประโยชน์อะไรไม่ได้ ฉันทใด

พระผู้ปฏิบัติธรรมหากยังยึดติดอยู่กับไบลาน กระดาศ หรือเพียงแต่การเรียนปริยัติธรรมก็ฉันทนั้น”

การอธิบายข้อธรรมของท่านพระครูญาณโสภิตหรือหลวงปู่มี ทำให้ท่านเกิดความสว่างรู้แจ้งถึงความเป็นมาเป็นไปในทางปฏิบัติ รู้แนวทางในการที่จะดำเนินชีวิตต่อไปในภายหน้า รู้ถึงข้อผิดข้อถูก เหตุและผลในการปฏิบัติธรรม มองเห็นทางเดินทำจิตใจและพร้อมที่จะนำจิตใจเข้าสู่การปฏิบัติตามอย่างสุปฏิปันโน อุกุปฏิปันโน คือการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ

ปฏิบัติตรงไปตรงมา ปฏิบัติเพื่อออกจากทุกข์ได้จริง เข้าใจความหมายแห่งความเป็นพระแท้ในศาสนาของพระพุทธเจ้าได้อย่างแท้จริง

การสอนปฏิบัติธรรมของท่านหลวงปู่มี ญาณมุณี ท่านมักใช้วิธีสอนตรง ๆ เช่น

ท่านเห็นหลวงปู่ทาสัมยเป็นพระหนุ่มบวชใหม่ ๆ หยิบหนังสือเกี่ยวกับธรรมะจากศาลามาอ่าน ท่านก็จะสอนบทธาด้วยการยึดถือ หรือการยึดติดในคัมภีร์หรือใบลาน และเปรียบให้เห็นเป็นรูปธรรมว่า เหมือนกับคนหอบปอทั้งซี่ปอ

หลังจากหลวงปู่ทาได้ซึมซับเอาธรรมจากหลวงปู่มีท่านอาจารย์ใหญ่แห่งสูงเนิน ท่านไม่ลังเลใจที่จะปฏิบัติธรรมเพื่อความหลุดพ้นจากกองทุกข์ให้ได้ โดยได้ทำการสมาทานธุดงค์วัตร ๓ ข้อ คือการตั้งใจที่จะทำใน ๓ สิ่งเป็นประจำให้ได้ กล่าวคือ

ข้อที่ ๑ สมาทานว่าจะออกบิณฑบาตเป็นวัตร

ข้อที่ ๒ สมาทานว่าจะฉันมื้อเดียวและฉันอาสนะเดียวเป็นวัตร

ข้อที่ ๓ สมาทานว่าจะถือผ้า ๓ ผืนเป็นวัตร

ทั้ง ๓ ข้อนี้เป็นธุดงค์ข้อเด่นที่ท่านพระอาจารย์เสาร์และพระอาจารย์มั่น นำพาปฏิบัติกำจัดกิเลสออกจากจิตใจเสมอมา

และหลวงปู่ทาท่านได้ฟังธรรมจากหลวงปู่มี ญาณมุณี ที่วัดป่าสูงเนิน ใจความย่อๆ ดังนี้...

“พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้หนึ่งในโลกซึ่งได้ความสุขแท้

ความสุขที่มีอยู่ในโลกนี้เป็นอันมาก อันผู้เกิดมาแล้ว ย่อมปรารถนาเป็นอย่างยิ่ง

ใคร ๆ ในโลกเกิดมาแล้ว ไม่อยากได้ความสุขเป็นอันไม่มี

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ได้ความสุขอันจริงก่อนคนอื่น ละทุกข์เสียแล้วได้สุขอย่างยิ่งยวด คือสุขในมรรคผลนิพพาน ไม่มีสุขอื่นยิ่งไปกว่า แลเป็นโลกุตระสุข เป็นสุขที่แน่นอน ไม่ใช่โลกียวิสัย ความสุขอันจริงที่มีในนิพพานนี้ พระพุทธเจ้าเป็นผู้ค้นพบ ด้วยพระปัญญาอันประเสริฐก่อนเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

ด้วยอย่างนี้ จึงได้สมกับเป็นนายกผู้นำของโลกไปในทางอันประเสริฐหาผู้อื่นจะสู้ได้ยากอย่างยิ่งที่มนุษย์ในสมัยโน้นแลสมัยปัจจุบันได้ถือเป็นตัวอย่างสมควรจะถือเอาเป็นแบบอย่างได้ เพื่อได้ความจริงอันมีในโลกเป็นธรรมดาต่อไป

๑

๒

๓

- ๑ พระอุโบสถวัดป่าสูงเนิน
- ๒ พระประธานในพระอุโบสถ
- ๓ ชุ่มประตู่ทางเข้าวัด
- ๔ ศาลาการเปรียญ
- ๕ หอระฆัง

๕

หนึ่ง ความรู้ ความเห็น และความได้สุข อย่างพระพุทธเจ้าได้นี้ ไม่ใช่ของอันจะ
พึงใช้ผู้อื่นเป็นเหตุไปรู้ ไปเห็นมา แล้วให้มาบอกมาสอนพระพุทธเจ้าหรือสอนคนอื่นไม่ได้
เป็นอันขาด

แม้จะใช้ให้เงินไปเป็นแสน ๆ ไปซื้อ ก็หาได้ความสุขประเภทนี้ไม่

พระพุทธเจ้าต้องออกไปปฏิบัติด้วยพระองค์เอง กล่าวคือละปราสาทและช้างม้า ทั้ง
ทรัพย์อื่นมากมายกายกอง โอรสและมเหสี ออกไปแล้วสำเร็จความปรารถนา

ในที่นี้ใคร่อยากจะทำว่า ถ้าจะติดอยู่ใน รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ติด
อยู่ในทรัพย์

ก็น่าเป็นพระพุทธเจ้านั้นแลติดอยู่ อย่าน่าได้หน่วยหนี่ได้ เพราะท่านมีปราสาทและทรัพย์
ช้างและม้า ทั้งโอรสและมเหสี

ผู้มีนิต ๆ หน้อย ๆ อย่างพวกเรา น่าจะละได้ง่ายและเร็วยิ่งกว่า แต่พวกเราทำไม่ได้
เช่นนั้น ไฉนจึงตรงกันข้าม! คือพวกเรามีน้อยนัก แต่กลับละไม่ได้

เพราะปัญญาและบารมีของท่านกับของพวกเรา มันไกลกันมากราวฟ้ากับดิน

**เหมือนอย่างว่าจะตัดเหล็กเส้นเท่าแข้งหรือเท่าขาผู้มีปัญญาตัดด้วยเครื่องตัดครู่เดียว
ก็ขาดได้**

แต่ผู้ไม่มีปัญญาเหล็กเส้นเล็ก ๆ ใช้ปากกัดจะทำให้เหล็กขาดย่อมทำไม่ได้แม้จะใช้เวลา
นานเท่านาน

หรือยกตัวอย่างอีกข้อหนึ่ง บุรุษกำกำปั้นสองมือแล้วเข้าไปเพื่อจะตีให้เสียชีวิต ก็
เท่ากับเอากำปั้นไปให้เสือกัดตัวเท่านั้น เป็นอันสู้เสียไม่ได้ ไม่เป็นการจะฆ่าเสียให้ตาย
แต่ตัวเองนั้นแหละจะถูกเสือกัดตาย เมื่อมีปัญญาและวิธีการอันจะสู้ได้เมื่อใด จึงจะสู้ได้
เมื่อนั้น

จิตที่ฝึกดีแล้ว จะทำอะไรทั้งทางธรรมและทางโลกมักสำเร็จเสมอ

ส่วนจิตฟุ้งซ่าน ที่ไม่มีหลักทำกิจการให้สำเร็จได้ยาก

ผู้ถือพระพุทธศาสนาก็เป็นการดี ผู้เรียนผู้ทรงจำพระพุทธศาสนาได้มากก็เป็นการดี
ย่อมเป็นที่ชอบยิ่ง

เมื่อปฏิบัติได้ตามสามารถของตน ๆ ก็ได้บรรลุปีติอันใจ

เมื่อยังไม่ได้นำมาปฏิบัติตาม ก็ยังไม่ได้ดื่มกินซึ่งรสพระธรรม

ดั่งที่ท่านเปรียบไว้ว่า ..
...เหมือนคนเลี้ยงโคในวันหนึ่ง ๆ จะต้องไล่ฝูงโคไปเลี้ยงที่มีหญ้าและน้ำ ครั้นถึง
เวลาก็ต้อนโคกลับมาให้ได้และไม่ให้โคหาย
การเป็นเช่นนี้คนเลี้ยงโคจะได้ค่าจ้างไม่ขาด
แต่ไม่ได้กินรสแห่งน้ำนมโคที่ตนเลี้ยง
ดั่งมีที่มาจะถือเอาใจความว่า “พระนาคเสน” เรียนพระไตรปิฎกที่พระอาจารย์จบ
แล้ว ก็ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญอย่างดี
แต่พระอาจารย์ได้เตือนพระนาคเสนว่า ดูก่อน นาคเสน! ท่านได้เรียนพระไตร
ปิฎกจบแล้วนั้นก็เป็นการดี แต่ว่าคนเลี้ยงโคได้แต่ค่าจ้างเลี้ยงโคเท่านั้น ถ้าไม่ได้กินรส
แห่งน้ำนมโค ก็ไม่รู้ว่าน้ำนมโคนั้นมีรสหวานมันเท่าไร มีรสดีเพียงไหน

ส่วนน้ามนโค ผู้เป็นเจ้าของโคได้ดื่มกินรสแห่งน้ามนโคนั้น
เมื่อพระนาคเสนได้ฟังอย่างนี้ เพราะตนเป็นผู้เชี่ยวชาญมีปัญญาอยู่แล้ว ก็ได้สติ
และสะดุดใจ รีบออกไปได้ที่สงบแล้ว บำเพ็ญสมณธรรมปฏิบัติตามที่ตนเรียนรู้ ไม่นาน
นักก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ผล

ถือเอาความว่าผู้รู้ศาสนา รู้ศีล รู้ธรรม แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตามศีลธรรมที่รู้แล้วก็ไม่ได้
ปฏิบัติปรามิทย

พระพุทธเจ้าตรัสว่า บุคคลผู้เข้าไปดื่มรสอันเกิดแต่วิเวก และรสธรรมเป็นที่เข้าไป
ระงับ ดื่มรสปีติอันเกิดแต่ธรรม ย่อมไม่กระวนกระวาย ไม่มีความเศร้าหมอง ดังนี้

หลวงปู่ทา ท่านได้รับฟังธรรมภาคปฏิบัติอันมีรสเลิศจากหลวงปู่มี ก็มีความปีติยินดี
เป็นอย่างนัก

เหมือนคนกำลังหลงทาง มีคนมาบอกทาง เหมือนมีคนมาส่งประทีปให้ในที่มืด
ทำให้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ

ธรรมเทศนาของหลวงปู่มี ที่เมตตาพราสาทสอนทุกเช้าค่ำในครั้งนั้น ทำให้กิจหลวงปู่ทา
สนิทติดจมฝังลึกในพระธรรมคำสอน

ท่านจึงมั่นใจในการก้าวไปในทางด้านปฏิบัติว่า

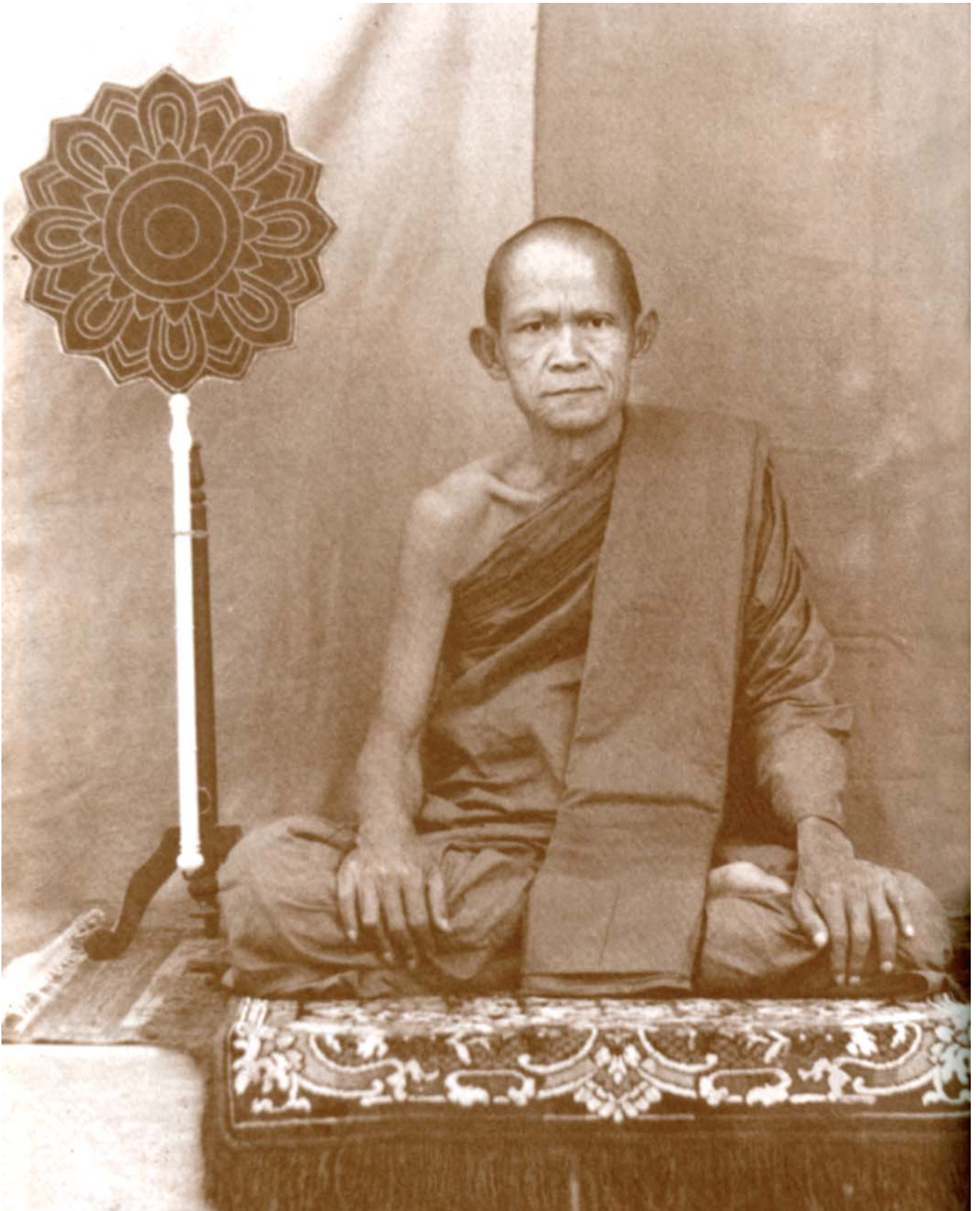
“เป็นการถูกต้องที่สุด ส่วนเรื่องปริยัติเรียนพอรู้แนวทางก็น่าจะเป็นที่เพียงพอ”

“

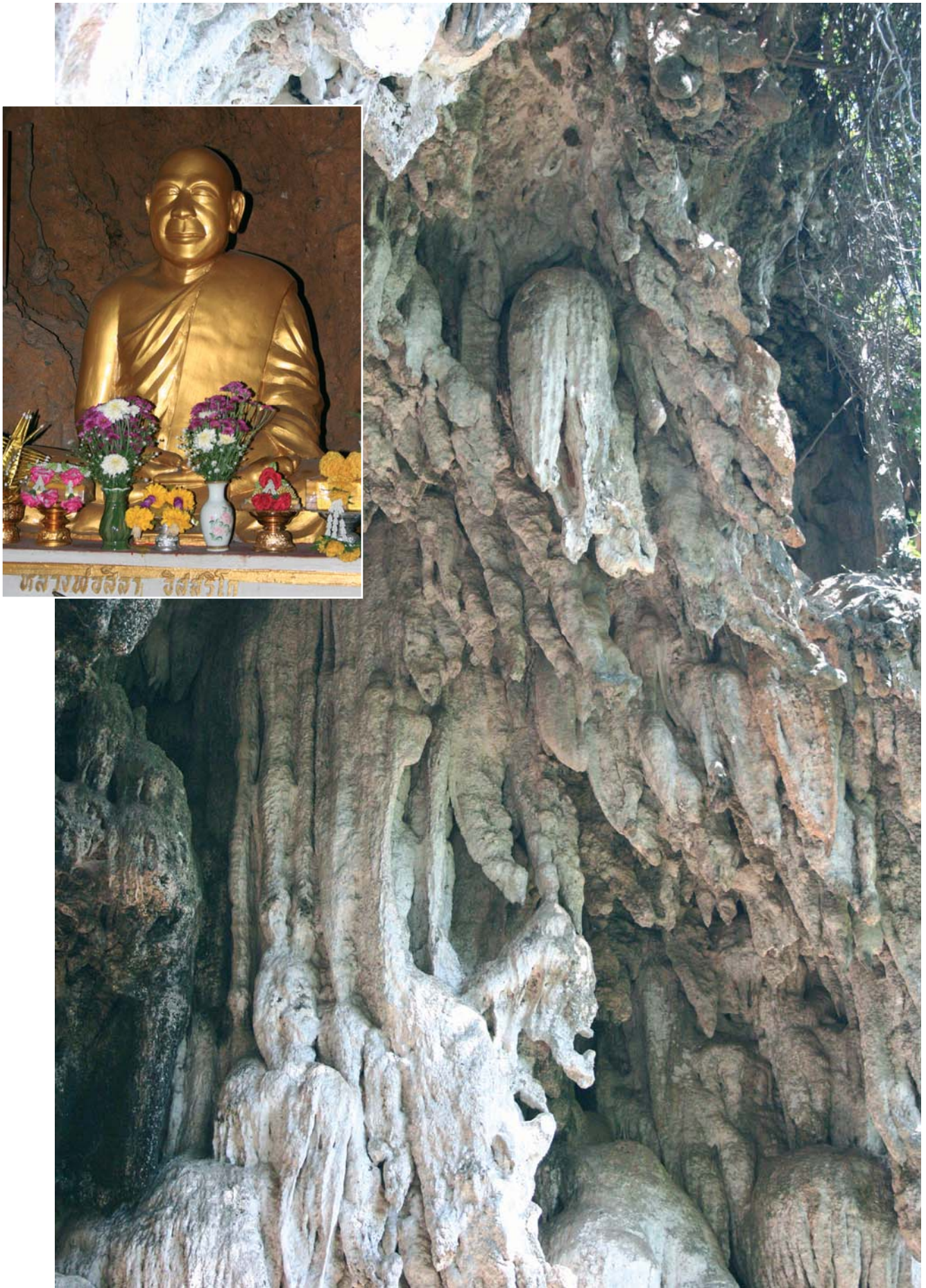
นิพพานไม่ประกอบด้วยทุกข์
นิพพานเป็นธรรมที่ไม่มีปัจจัยปรุงแต่ง
นิพพานไม่มีสมมุติบัญญัติ
นิพพานไม่มีสัตว์สังขารใดๆ
นิพพานไม่มีเกิดแก่เจ็บตายอะไรทั้งหมด
นิพพานรู้นิพพาน

”

โอวาทธรรมหลวงปู่มี ญาณมุนี

หลวงปู่มี ญาณมุนี

รูปหล่อโลหะหลวงปู่สีลา อีสสิโร ผู้ค้นพบถ้ำซับมืด ประดิษฐานอยู่ภายในถ้ำซับมืด

ถ้าซบมิดแดนธรรมอันล้ำค่า

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ หลวงปู่สีลา อีสฺสโร ซึ่งเป็นศิษย์รูปหนึ่งของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ได้ท่องเที่ยวจรดงค์กรรมฐานไปทางอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้พบป่าเขาและถ้ำเหมาะเป็นที่เจริญสมณธรรมสำหรับอริยมุนีผู้มุ่งตรงสู่แดนแห่งความหลุดพ้น ถ้ำแห่งนั้นวิเวกสงบ สัตว์ไพรก็มีอยู่มากหลาย น้ำอุดมสมบูรณ์ไม่ลำบากในการดำรงชีพแบบสมณะ

ท่านจึงนำเรื่องค้นพบถ้ำอันเป็นสถานที่สัปปายะมากราบเรียนท่านพระครูญาณโสภิต หรือหลวงปู่มี ญาณมุนี

หลวงปู่มีท่านเป็นนักท่องเที่ยววิเวกจรดงค์ตามป่าตามเขาอยู่แล้ว เมื่อท่านทราบดังนั้นก็ได้นำพระลูกศิษย์ปฏิบัติธรรม ๕ รูป หนึ่งในนั้นมีหลวงปู่เครื่อง ฐมฺมจาโร ด้วยรูปหนึ่ง

ในประวัติหลวงปู่เครื่อง ฐมฺมจาโร ได้เล่าไว้ว่า...

...การเดินทางเข้าไปในป่าลึกทางซบมวง ในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ลักษณะเป็นป่าดิบชื้นตามเชิงเขา และซุกซุ่มด้วยไผ่ป่าหรือไผ่มาลาเรีย พระทั้งหมดได้เข้าพักเพื่อบำเพ็ญภาวนาอยู่ถ้ำที่สวยงามชื่อว่า “ถ้ำมิด” ไม่เพียงแต่ถ้ำเท่านั้นที่มีถ้ำ ป่าเขาก็มีถ้ำทึบไปหมด

ที่ชื่อว่า “ถ้ำมิด” เพราะแสงแดดส่องเข้าไปไม่ถึง อากาศหายใจไม่ค่อยจะพอ ภายในถ้ำมีความเย็นเยือก มีเถาวัลย์เครือไม้ระโยงระยาง ซึ่งต่อมาได้เรียกถ้ำนี้ว่า “ถ้ำซบมิด”

หลวงปู่เครื่อง ธรรมจาโร ผู้เคยติดตามหลวงปู่มี
มาธุดงค์ที่ถ้ำซับมืด

หลวงปู่มีนำคณะธุดงค์เข้าบำเพ็ญอยู่
ภายในถ้ำมืด นานถึง ๖ วัน ๖ คืน
อธิษฐานภาวนาสู้ตาย หมายธรรมชั้นสูง
หวังปิดชีพกิเลสวิชาที่ก่อกรรมมานานด้วย
ดาบอันคมกริบคือธรรม

**ปรากฏการณ์ในวันแรก มีสธรรมิก
ท่านหนึ่ง ชื่อว่าพระมหาบุญ ท่านบำเพ็ญธรรม
อยู่ได้เพียงวันเดียว ก็มีอาการอาพาธด้วย
ไข้มาลาเรียอย่างหนัก จึงนำท่านออกจากถ้ำ
ซับมืด ถอนการอธิษฐานธุดงค์ กลับไป
รักษาตัวที่โรงพยาบาลจังหวัดนครราชสีมา
และอยู่ได้เพียงวันเดียวก็ถึงแก่กรรมภาพ**

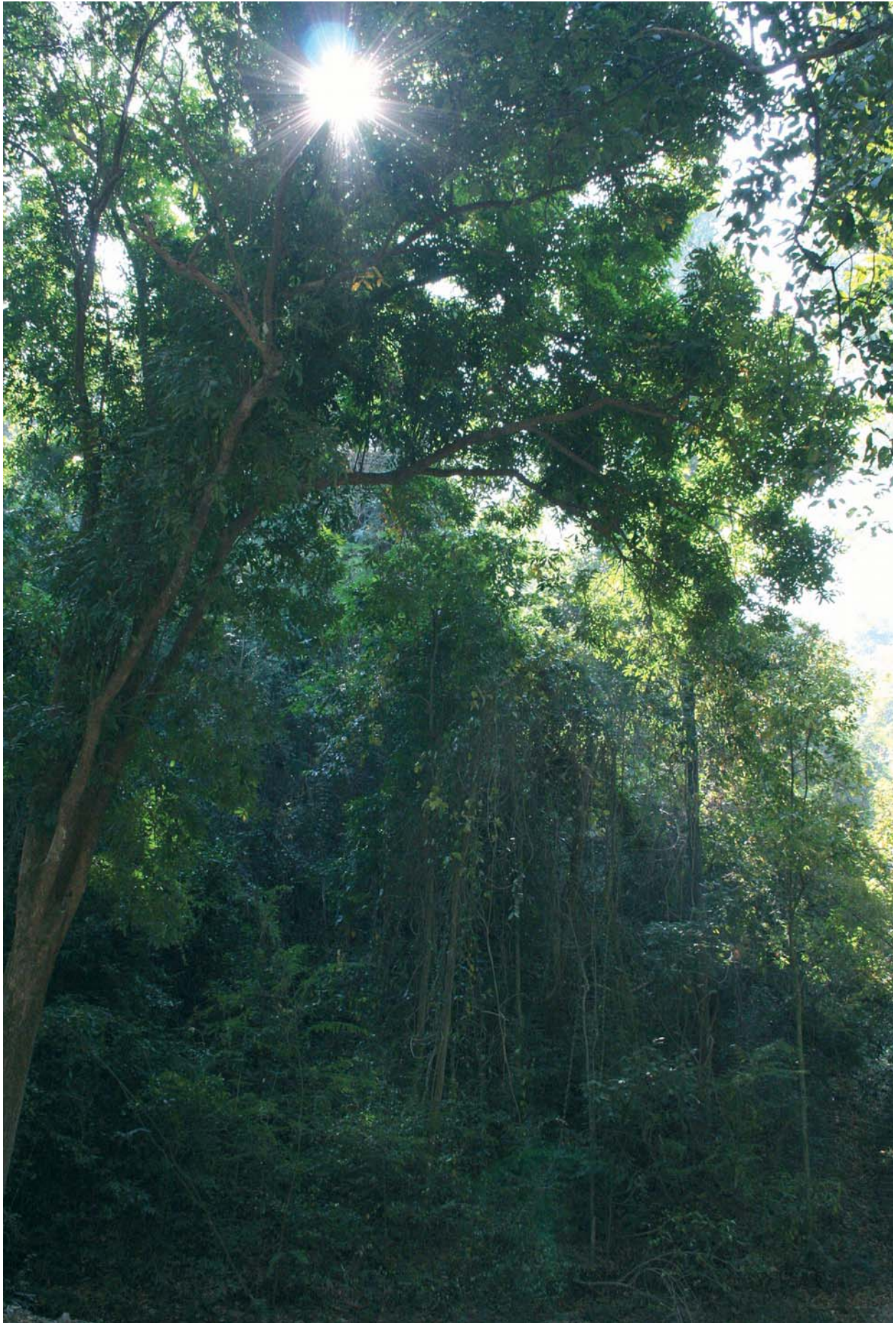
หลวงปู่เครื่องก็จับไข้ มีอาการหนักหัว
แน่นหน้าอก หายใจไม่เต็มปอด หลวงปู่ได้นั่งสมาธิใช้สติสัมปชัญญะตรวจสอบอาการไข้
รวบรวมพลังจิตให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อเอาชนะแต่อาการไข้ก็ไม่ทุเลาลง สติรับรู้ได้ว่า
อาการไข้กลับหนักยิ่งขึ้น จึงรำพึงในใจว่าถ้าชินปล่อยไปให้ไข้กำเริบต่อไปอีกคงตายแน่

หลวงปู่เครื่องจึงได้ตัดสินใจป็นหน้าผาเกาะต้นไม้ เกี้ยวเกววัลย์หรือเครื่องระไเดลิง
ขึ้นไปเพื่อขอยาแก้ไข้มาลาเรียจากพวกฝรั่ง ที่กำลังระเบิดหินอยู่บนหลังเขาเพื่อก่อสร้าง
ถนนมิตรภาพ ได้พบล่ามคนไทย บอกเขาว่า เป็นไข้มาลาเรีย แจ้งความประสงค์ ล่าม
จึงพาไปพบฝรั่งได้ยามา ๖ เม็ด แต่เขาสั่งให้กินเพียงเม็ดเดียวก็พอ จึงได้กินยาตามที่
เขาสั่งอาการไข้จึงหายไป ภายในใจก็คิดว่าได้รอดพ้นจากความตายแล้ว

การออกเดินธุดงค์ในครั้งนั้น พระทั้ง ๕ รูป ต่างก็ได้รับเชื้อมาลาเรียกันครบทุกรูป
แม้แต่ท่านหลวงปู่มีเอง ท่านก็ป่วยเป็นไข้ปามีอาการปางตายเช่นเดียวกัน แต่ธรรมะ
ท่านแกร่งกล้าประกอบด้วยหม่อมารักษาได้ทันเวลา

อาการท่านดีขึ้นแต่ก็ยังไม่หายขาดทันที

หลวงปู่มีท่านจึงได้ถอนธุดงค์ในคราวนั้นเสียก่อน เพราะขึ้นดิ่งตันไปสู้กับภัยธรรมชาติ
ก็ไม่มี ความหมาย มีแต่จะตายไปเปล่า ๆ ยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา หลักระตุผล ปฏิบัติธรรม

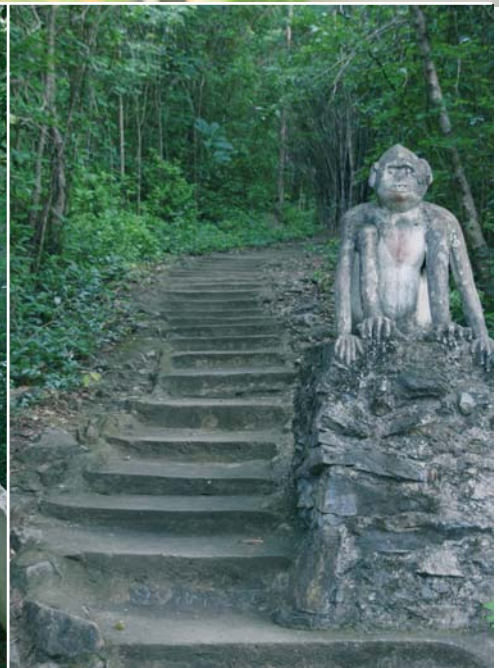
ธรรมชาติป่าเขาถ้ำชัยมณี

ธรรมชาติ เสนาสนะ และถาวรวัตถุ วัดถ้ำซำมเม็ด อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ข้อควรปฏิบัติของ ศิษยานุศิษย์ เวลาเข้ากราบเนมิศาก์หลวงปู่ ทา จารุธมฺโม
 เวลาเช้า 8.30 - 11.00 น.
 เวลาบ่าย 15.00 - 17.00 น.
 ข้อควรระวัง : การเป่าสิริระโถยเด็ดขาด - การปลุกเสกวัตถุมงคล - การทำน้ำมนต์
 ขอความกรุณา : อย่ารบกวนท่านานานๆ เพื่อถนอมธาตุขันธ์ของ หลวงปู่เพื่อเป็น
 ร่มโพธิ์ ร่มไทร ของศิษยานุศิษย์ ตลอดกาลนาน
 ขอกราบขอบคุณอย่างสูงยิ่ง

สมควรแก่กรรมเป็นการชอบกว่า ดังนั้น ท่านจึงกลับมายังวัดป่าสูงเนิน

เมื่อท่านมาเห็นศพพระมหาบุญผู้เป็นศิษย์ ซึ่งมรณภาพด้วยพิษไข้มาลาเรียจากโรงพยาบาลนครราชสีมา กลับมาถึงวัด จึงเกิดความโทมัสเป็นอย่างมาก จนถึงกับหน้ามืดเป็นลมต้องช่วยกันหมวดพื้นเกิดความซุลมุนกันพักใหญ่

ท่านรู้สึกสลดใจเป็นอย่างยิ่ง ! ที่ลูกศิษย์อายุยังน้อย เป็นมหาเปรียญยังสามารถทำประโยชน์ให้กับพระศาสนาได้ แต่มาด่วนตายเสียก่อน

แต่...ถึงจะตาย ก็ตายอย่างห้าวหาญ ใจเด็ดเดี่ยว

ไม่ได้นอนตายอย่างพระชีฆลาด ตายอย่างนักสู้ สู้สุดตัว ไม่ถนอมอ้อมแรงและอ่อนข้อต่อกิเลสตัวมีพิษร้าย ตัวพาเกิดพาตายมาหลายภพชาติ

ตายอย่างสมศักดิ์ศรีนักรบธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

และท่านพอใจที่จะตายอย่างนี้

ถึงตายก็ได้ปฏิบัติตามเยี่ยงอย่างที่หลวงปู่่มั่นกล่าวสอนว่า

“ธรรมมันอยู่เลยความตาย ใครยังกลัวตายอยู่ก็จะไม่พบพระสัมพุทธ”

ผลของการออกปฏิบัติธรรมด้วยการออกธุดงค์ที่ถ้าซบมิดในครั้งนั้น

มีพระถึงแก่มรณภาพลงเพราะไข้มาลาเรียเพิ่มอีก รวมกับพระมหาบุญเป็น ๓ องค์ ทำให้เกิดความวุ่นวายทางใจอีกครั้งหนึ่ง

ขอย้อนกล่าวถึงหลวงปู่หา จารุธมโม ในขณะที่ท่านอยู่จำพรรษาที่หลวงปู่มี ญาณมุนี ที่วัดป่าสูงเนินเป็นเวลาหลายปี ฤดูกาลออกพรรษาท่านก็เที่ยวไปวิเวกตามที่ตั้งต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นทางภาคเหนือและภาคอีสาน ท่านชอบเข้าไปอยู่ป่าเปลี่ยวลึก ๆ เป็นที่ถุกนิตย์ของท่านเป็นอย่างมาก ท่านเองก็เป็นไข้มาลาเรีย เกือบตายมาหลายครั้ง ในที่บางแห่งไม่เจอผู้คนยิ่งเป็นการดี สนุกต่อการบำเพ็ญสมาธิภาวนา ไม่เห็นซ้ำเสียเวลาทางแห่งมรรคผลนิพพาน

ท่านเล่าว่าในชีวิตการบวชของท่านท่านเคยกลับเอาเท้าไปเหยียบแผ่นดินบ้านเกิดเพียง ๒ ครั้ง คือ

๑. ไปเผาศพยายของท่าน

๒. ไปเผาศพพี่ชาย

พระประธานภายในถ้ำขี้มิด

หลังจากนั้นไม่เคยย่างเท้าหันหลังกลับไปบ้านอีกเลย ไม่เคยติดต่อกับญาติพี่น้อง
ใด ๆ ทั้งสิ้น

ท่านเห็นว่า “**ญาติธรรม**สายโลหิตในทางธรรมสำคัญที่สุด ส่วนเรื่องญาติพี่น้อง
ใคร ๆ ก็มีกันทั้งโลก แต่ญาติที่สนิทกันได้อย่างลงใจ ไม่มีกิเลสภัยมาแพ้วพานให้รำคาญ
จิตนั้นคือ “**ญาติธรรม**”

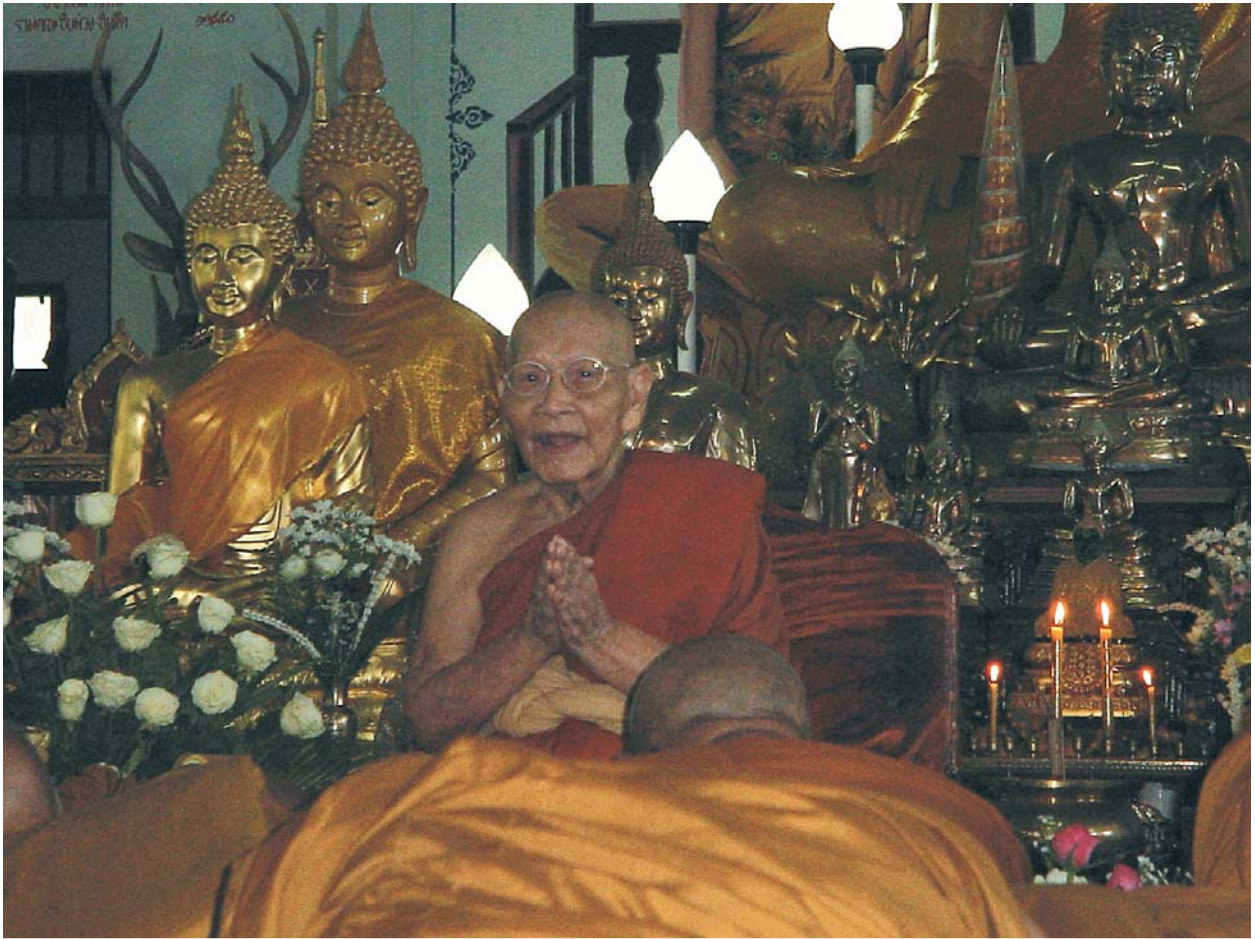
ส่วนญาติพี่น้องในทางโลกบางทีก็แย่งสมบัติ ฆ่ากันตายก็มี แต่ญาติธรรมนี้สนิทใจ
เป็นที่สุด

“

รู้ชื่อ ๆ รู้จิตชื่อ ๆ
อาการของจิตมันเป็นอย่างไรก็รู้มันตรงๆ
อย่าไปอยากให้มันเป็นอย่างไร ให้รู้ชื่อๆ
อันนี้เป็นทางเดินของมรรค
รู้ชื่อ ๆ นี้แหละคือปัจจุบัน
จิตมันเป็นอย่างไรก็รู้มันขณะนั้น
นี่เป็นทางเดินของพระอรหันต์ทั้งหลาย
เราอย่าไปอยาก
พอจิตมันไม่ดีก็อยากให้จิตมันดี
พอจิตมันเป็นอย่างนั้น อยากให้เป็นอย่างโน้น
อันนี้ท่านว่ามันเป็นกิเลสตัณหา
ซึ่งเป็นทางตรงกันข้ามกับพระนิพพาน
ไม่ใช่ทางปฏิบัติของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
และของพระอรหันต์สาวก

”

โอวาทธรรมหลวงปู่ทา จารุธมฺโม

พระภิกษุสามเณร ศิษยานุศิษย์ คารวะหลวงปู่ทา เนื่องในวันคล้ายวันเกิด

สถานที่จำพรรษาในปัจจุบันวัย

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ หลวงปู่มี ญาณมุนี หลวงปู่ทองพูล และหลวงปู่สุพีร์ ขึ้นไปจำพรรษาที่วัดดอยพระเกิด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยให้หลวงปู่ทา อยู่ดูแลวัดป่าสูงเนินแทน เพื่อคํมงานต่อเติมศาลาการเปรียญ และกิจการงานในวัดทุกอย่ง

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๔-๒๕๐๕ หลวงปู่มี ญาณมุนี ผู้เป็นอาจารย์ของท่านยังคงจำพรรษาเที่ยวภาวนาตามป่าเขาลำเนาไพรในเขตเชียงใหม่

ส่วนหลวงปู่ทาก็ยังคงจำพรรษาที่วัดป่าสูงเนิน ในระยะนี้ท่านเข้าออกปฏิบัติธรรมระหว่างวัดป่าสูงเนิน กับวัดป่าสระเพลง อยู่เป็นประจำ

ท่านเล่าว่า ท่านมีความสะดวก และถูกจริตกับวัดสระเพลงมาก เพราะที่แห่งนี้เป็นป่าละเมาะ ภาวนาจิตลงได้ง่าย สะดวกกับการทำความเพียรเพื่อหาทางพ้นทุกข์

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๖ หลวงปู่ทา ได้เดินทางมาอยู่จำพรรษาที่วัดถ้ำซั้บมิด ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสมัยนั้นยังเป็นป่าดงดิบ ไข้มาลาเรียระบาดหนัก มีสัตว์ป่าอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น เสือ เก้ง กวาง หมูป่า เป็นต้น

ท่านเล่าในเรื่องนี้ไว้อย่างน่าฟังว่า..

“...สมัยนั้นห่างไกลบ้านผู้คน การขบฉันบิณฑบาตก็เดินลงจากเขามาแสนไกล สิ้นไกลมุดมอดมาตามป่า กว่าจะถึงหมู่บ้านทำเอาเหงื่อไหลโชกเหมือนอาบน้ำเป็นตุ้ม ๆ (ถ้าเป็นอย่างเรา ๆ ท่าน ๆ สมัยนี้ซึ่งมีความซึ่เกียจเป็นเพื่อนข้างกาย คงแอบหนีหน้ายกรรมฐานไปนานแล้ว..ผู้เขียน)

แต่ท่านไม่เป็นเช่นนั้น

ยิ่งเหนื่อยยิ่งสู้ ใจเด็ดกิเลสขาด

ท่านว่าคนใจเด็ดเท่านั้นจะเป็นสาวกพระศาสดาได้อย่างเต็มภูมิ

ทางแห่งภพชาติเกิดตายในสายทางวิญญานสุดที่จะยาวไกล
ไม่เห็นมณุษย์ชี้เหม็นคนไหน บ่นว่าเหนียว หรือว่าหน่ายบ้าง
ป่าเปลี่ยวเช่นนี้เป็นที่อยู่ของฝูงเนื้อ
กายเปลี่ยวจิตเปลี่ยวเป็นที่เกิดแห่งกรรมอันลึกซึ้ง
และเป็นที่อยู่แห่งพระอริยเจ้าผู้ครองธรรมอันล้ำเลิศ”

สมัยนั้นพระเถระอยู่กับท่านมีน้อย ร่างกายท่านยังแข็งแรงแข็งขัน การเดินป่าขึ้นเขา
จึงเป็นที่เพลินใจไม่เห็นเป็นความลำบาก แต่ในทางตรงกันข้ามเป็นเรื่องสบายสำหรับท่าน
ซึ่งเป็นผู้ปรารถนาวิเวกอยู่แล้ว

พอออกพรรษา เป็นช่วงเวลาที่การต่อเติมศาลาการเปรียญวัดป่าสูงเนิน เสร็จเรียบร้อย
พร้อมที่จะทำการฉลอง หลวงปู่มี หลวงพ่อทองพุล ได้เดินทางกลับจากเชียงใหม่
หลังจากจัดงานฉลองศาลาการเปรียญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หลวงปู่มี มีความประสงค์จะ
ไปเชียงใหม่ โดยให้หลวงปู่ทาติดตามท่านไปด้วย

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๗-๒๕๑๑ หลวงปู่มี ญาณมุนี หลวงปู่ทา จารุมโม และ
หลวงพ่อสุพีร์ สุธมฺมโม อยู่จำพรรษาที่วัดดอยพระเกิด ตำบลต้นหลวง อำเภอจอมทอง
จังหวัดเชียงใหม่

หลวงปู่ทาเล่าถึงความที่หลวงปู่มี มีเมตตาต่อท่านเป็นอย่างมากว่า..

“ไม่ว่าเราไปอยู่ที่ไหน หลวงปู่มี ท่านจะให้เรา มาอยู่กุฏิใกล้ ๆ ท่าน เวลาเรียกหา
จะได้ยิน ส่วนพระรูปอื่น ๆ ให้แยกย้ายกันอยู่ห่าง ๆ กัน”

และหลวงปู่ทาได้เล่าเรื่องพระบรมธาตุ ในคราวพักที่วัดดอยพระเกิดกับหลวงปู่มี ญาณ
มุนีที่จังหวัดเชียงใหม่ว่า..

“ขณะพักจำพรรษาที่วัดดอยพระเกิดนี้ มีเรื่องน่าอัศจรรย์ คือมีวัดหลวงจอมทอง อัน
ไม่ไกลจากวัดดอยพระเกิดมากนัก มีพระธาตุพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งนำสักการบูชา
นำยินดีเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง บางวันในเวลากลางคืนจะมีแสงสว่างลูกกลมโตพุ่งขึ้นบนฟ้า
มองไปเห็นถนัดตาโดยทั่วกัน

วัดนี้เป็นที่เยือกเย็นสบาย นับว่าเป็นวัดหนึ่งซึ่งเป็นที่ศรัทธาสักปฐมาบำเพ็ญกุศล
ให้ท่าน รักษาศีล เจริญภาวนา รักษาจิตใจกันเป็นอันดี

พระธาตุที่มีอยู่ในที่นั้นนั้น ไส้โกฏีทอง(ทองคำ) แล้วเก็บไว้ที่ “ปราสาทแก้วในวิหาร”

พระธาตุนี้มีขนาดเท่าเมล็ดข้าวโพด มีสีขาวหม่นและเหลืองอ่อน ๆ และมีปาฏิหาริย์
ดังนี้

บางครั้งเปล่งรัศมีทำแสงสว่างให้เป็นลำ คือ

เป็นลำขึ้นเบื้องบน เป็นลำขนาดเท่าบาตรหรือที่เรียกว่าเท่าต้นตาล สูงขึ้นเบื้องบน
มีแสงสว่างกระจ่างแจ้งไปในบริเวณบ้านใหญ่ ประมาณแปดร้อยหลังคาเรือนแจ้งทั่ว

กันไปหมด

ดูใบไม้เขียวใบไม้แห้งได้ตามสบายอย่างแจ่มแจ้ง

ในเวลากลางคืนดีประมาณ ๖ ทุ่ม (เที่ยงคืน)

แสงนั้นมีสีเป็น ๓ อย่าง คือ สีเขียว ขาว เหลือง เป็นพร้อมกันทั้ง ๓ สี

ในเมื่อเวลาเป็นแสงสว่างอยู่ ถ้ามีผู้จะเดินไปก็เดินผ่านไปได้อย่าง ให้เกิดชนลูกชน
พองสยองเกล้าแล้วไม่กล้าเดินผ่านไป

บางครั้งพระธาตุนี้เสด็จออกไปเอง ไปยังสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งที่นั้นเป็นภูเขา(ดอย)
ที่มีสิ่งสำคัญ คือ

มีพระพุทธรูปอยู่ที่นั่น อันเป็นของแต่โบราณนานนักประมาณ ๑๐๐ กว่าปี (๑ ศตวรรษ)
เป็นที่สักการบูชาแห่งมหาชน เป็นที่น่ายินดี น่ากราบไหว้

เมื่อพระธาตุเสด็จไปนั้น ก็เป็นรัศมีฉายแสงออกไปให้สว่างรุ่งเรืองแผ่แสงออกไปกว้าง
ไกลมาก คือ

เป็นดวงกลมประมาณเท่าบาตร แล้วเสด็จไปด้วยสี ๓ อย่าง คือ สีแดง เขียว ขาว
ไปพร้อมกัน เมื่อไปถึงที่ภูเขา อันพระพุทธรูปมีอยู่นั้น ก็ไปหายลงที่นั่น

ครั้นเมื่อสมควรแก่เวลาแล้ว ก็เสด็จมายังที่อยู่ตามเดิม ซึ่งรู้กาลเวลาที่จะเสด็จกลับ
มาได้เองเป็นอย่างดี เท่าที่กล่าวมาโดยย่อนี้ พอเป็นเครื่องพิจารณาแห่งพวกเราต่อไป

พระธาตุ เท่าที่กล่าวมาก็คือ สิ่งที่ไม่มีความวิญญูญาณ ไฉนจึงเปล่งรัศมีเป็นครั้งคราว
แล้วเสด็จไปที่สำคัญ ๆ แล้วรู้เสด็จกลับมาที่อยู่เดิมได้

อันพุทธวิสัยนี้ เหลือวิสัยที่พวกเราตามรู้ได้

เป็นในอจินไตยไม่ใช่วิสัยแห่งมนุษย์ปุถุชนจะคิดคาดถึงหรือเดาเอาได้ซึ่งเป็นที่น่ายินดี
บารมี ๑๐ อย่าง มี **ทานบารมี** เป็นต้น มี **อุเบกขาบารมี** เป็นที่สุด ที่พระพุทธเจ้าทรง
สร้างให้เต็มบริบูรณ์แล้ว

เมื่อพระองค์ปรินิพพานพระวรกายส่วนเหลือจากการเผาไหม้ได้กลายเป็นพระบรมธาตุ ทำให้เกิดปาฏิหาริย์ ซึ่งนำอัศจรรย์และน่าเลื่อมใส

การเป็นเช่นนี้ได้ก็ไม่ใช่อื่นไกล คือ อำนาจบารมีแห่งพระองค์นั่นเอง ที่พวกเราสมควร จะปฏิบัติได้ตามสามารถ ก็จะได้รับประโยชน์อันเป็นของตนตามมากน้อย โดยไม่ต้องสงสัยฯ

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม นอกจากท่านจะจำพรรษาที่**วัดป่าสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา** และ**วัดดอยพระเกิด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่** แล้วยังมีอีกหลาย สถานที่ที่ท่านเดินทางไปจำพรรษาเช่น **วัดป่ากุดจิก วัดป่าบ้านกอก วัดป่าสระเพลง เป็นต้น**

หลวงปู่ทา ท่านได้เล่าอดีตกรรมของท่านในคราวที่ไปจำพรรษาวัดป่าบ้านกอกว่า...

“...ขณะอยู่ที่วัดป่าบ้านกอก มีอยู่วันหนึ่งเป็นไข้หนัก โยมทายกมานิมนต์ ไปสวด มาตिकाบังสกุล กลับมาถึงกุฏิ นั่งสมาธิผินหน้าไปทางหน้าต่าง จิตสงบนิ่งมาก เกิดความรู้นิमितเห็นควายกับฮวงหีบอ้อย

เมื่อได้นิमितเช่นนั้นจึงย้อนรำลึกความเก่าความหลังครั้งเป็นฆราวาสได้ว่า

ท่านเคยบังคับควายหีบอ้อย ควายนั้นมันเพ็งกินหญ้ามาใหม่ พุงโย้เดินอ้อยอ้ายด้วยความอึดหน้า มันไม่ยอมเดิน เราต้องบังคับให้มันเดิน บังคับมันมากเข้า ๆ มันไม่ไหวจึงอ้วกหญ้าอ่อนที่กินเต็มพุงออกมา อย่างน่าสงสาร

เพราะกรรมนี้เองตามทัน ปรากฏให้เห็นในนิमित ท่านจึงเป็นโรคลม อาเจียน เป็นประจำรักษาอย่างไรก็ไม่หาย”

หลวงปู่ทาท่านเล่าเรื่องที่ท่านไปเร่งความเพียรอย่างหนัก ขณะที่จำพรรษาวัดป่าสระเพลงว่า

“ครั้งนั้นท่านถือเนสัชชิก ไม่นอนตลอด ๗ วัน ขณะนั่งสมาธิ เสียงธรรมมักผุดขึ้นให้ฟังจนเพลินใจเสมอ ได้ฟังธรรมะอันลึกซึ้ง ซึ่งไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน ส่วนมากธรรมผุดกับการเทศน์อริยสัจ ๔ ในขณะที่ธรรมผุดประหนึ่งว่ามีคนนั่งอยู่ด้านหลังคอยเทศน์ให้ฟัง เทศน์แต่ละครั้ง ๑-๒ ชั่วโมง นั่งสมาธิฟังเพลินใจ ไม่อึดไม่เบื่อ”

ท่านจึงนำเรื่องธรรมะผุดขึ้นเป็นเสียงคนเทศน์ไปกราบเรียนหลวงปู่มี ๆ ท่านกล่าวว่า **“ให้ภาวนาจนถึงขั้นพระพุทเจ้ามาเทศน์ให้ฟัง นั้นถึงจะดี”**

หลวงปู่ทา เป็นผู้ที่สืบทอดข้อวัตรปฏิบัติปฏิบัติมาจากหลวงปู่มี ได้มากที่สุด อาจพูดได้เต็มปากว่า **“เป็นหนึ่งเดียว”** ที่สามารถสืบทอดก็ว่าได้

กุฏิหลวงปู่ทา และเสนาสนะ ภายในวัดถ้ำชัยมิต ที่สร้างอย่างสมถะ

พุทธศักราช ๒๕๑๒ หลวงปู่ทา จารุญโม่ ท่านได้มาอยู่จำพรรษา อยู่ที่วัดถ้ำ
ซั่มมิต อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา กับ**หลวงปู่มี ญาณมุนี** และ**หลวงพ่อสุพีร์
สุสญญโม่**

แม้หลวงปู่มีจะมรณภาพไปแล้ว ท่านก็ได้อยู่จำพรรษากับหลวงพ่อสุพีร์ อบรมสั่ง
สอนลูกศิษย์ ด้วยการทำให้ดู เป็นตัวอย่างทางสงบตลอดมา

หลวงปู่ทา ท่านครองสมณะเพศ อยู่อย่างเรียบง่าย สมถะ ถือ สันโดษ เปี่ยมล้น
ด้วยเมตตาธรรม ให้ความเมตตาต่อสาธุชน ศิษยานุศิษย์ เสมอกัน โดยไม่เห็นแก่ความ
เหน็ดเหนื่อย

สหธรรมิกที่เดินทางมาเยี่ยมเยือนสนทนาธรรมกับท่านเสมอที่วัดถ้ำซั่มมิต คือ
**หลวงปู่สิม พุทธาจาโร หลวงปู่บุญฤทธิ์ ปณฺฑิต หลวงปู่หลวง กตปุญฺโอบ หลวงปู่มหา
เนียม สุวโจ** เป็นต้น

นอกจากนั้น พระกรรมฐานทั้งฝ่ายมหานิกาย และธรรมยุตก็มาอยู่ร่วมสำนัก
ปฏิบัติธรรมกับท่านเสมอ ปฏิบัติตามธรรมวินัยอยู่ร่วมกันอย่างเย็นใจตลอดมา

นับได้ว่า ท่านเป็นที่สนใจในทางธรรมรูปหนึ่งในวงศ์กรรมฐานสายท่าน**พระอาจารย์
มั่น ภูริทตฺโต**

อาพาธจะรุมเร้า ท่านก็ยังรักษาปฏิบัติและปฏิบัติศาสนกิจได้เป็นอย่างดี
ก่อนกาลมรณภาพไม่นานนัก ยามดึกสงัด ไร้ผู้คนมารบกวน เมื่อมีโอกาสสมควร
ท่านจะสอนพระลูกศิษย์อุปัฏฐากใกล้ชิด ว่า

**“เมื่อคืนนี้นอนไม่หลับ หลับช่วงหัวค่ำนิดหน่อย นอกนั้นไม่หลับเลย ถ้าจะหลับ
ก็ได้ อยู่ แต่ถ้าหลับมันก็จะหลับไปเลย ดับไปเลย”**

“หมายความว่าอย่างไรหรือครับ?” พระกราบเรียนถาม

“ก็ตายนะสิ...ถามได้”

“ถ้าอย่างนั้นก็ขอนิมนต์หลวงปู่รักษาธาตุขันธ์ให้ได้อยู่อีกต่อไปนาน ๆ เกิดครับ?” พระ
กราบเรียน

“ถึงเวลามันก็ต้องไปมันจะห้ามได้หรือความตาย”

ท่านตอบเหมือนรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าว่า อีกไม่นานนักหรอก จักต้องทิ้งร่างกาย

หลวงปู่บุญฤทธิ์ ปถุจิติโต (บน) หลวงปู่หลวง กตปุณฺโณ (ล่าง) กราบเยี่ยมคารวะหลวงปู่ทาที่วัดถ้ำซำมิต

หลวงปู่บุญฤทธิ์ ปณฺทิตโต กราบเยี่ยมคารวะหลวงปู่ทา ที่โรงพยาบาลธนบุรี

ธาตุขันธ์ อันเป็นประจุก่อนไม้ก่อนฟัน อันประกอบปรุงขึ้นด้วยธาตุ ๔ ที่เป็นภาวะ
แบกหามมาช้านานเกือบจะร้อยปีอยู่แล้ว

แล้วท่านก็พูดธรรมะต่อไปอีกว่า

**“..อิฏฐารมย์ คือ อารมณ์ที่น่าปรารถนา ความรักความพอใจ ไม่อยากพลัดพราก
ถ้าคิดอยู่อย่างนั้นก็เกิดความโศกเศร้า เสียใจ พิโร รำพัน
ให้ทำใจให้ดี เพราะทุกคนต้องตายทั้งนั้น เหมือนกันหมด
พระราชชา มหาภคตริย์ แม้แต่พระพุทธเจ้า ก็ตายทั้งนั้น
มีแต่เกิดกับตายเท่านั้นแหละคนเรา**

เกิดมาก็มีแต่ทุกข์ต้องทำใจให้เป็นสุข เป็นของแก้กัน”

แล้วท่านก็พูดธรรมะซ้ำทำยเพื่อเป็นคติเครื่องเตือนใจแก่ลูกหลาน
ให้ฝังลึกปักหลักในทางธรรมให้ได้ว่า...

“..บวชเข้ามา ก็เพื่อมาดูเจ้าของ ของเจ้าของมีหมดทุกอย่างแล้ว อยู่กับเจ้าของหมด
ดับไตไล่ฟุง ผมงบนเล็บฟันหนัง เนื้อเอ็นกระดูก ตลอดถึงอาการ ๓๒ ดูทั้งข้างนอก ดู
ทั้งข้างใน”

เมื่อท่านพูดถึงอสุภะความไม่สวยไม่งามของร่างกายแล้ว ท่านก็ตบท้ายด้วยบทกลอน
สอนสะกิดใจให้เราได้คิดว่า

**“เดือนปีนาทีโมง ไม่ใช่โคลงของชีวิต
ร้อยปีเข้าใจผิด ไม่ใช่ชีวิตของเราเลย”**

ที่ท่านสอนบทกลอนบทนี้อาจจะแปลเป็นปริศนาธรรมได้หลายนัย

๑. ให้ลูกศิษย์เตรียมตัวไว้ ไม่นานท่านจักต้องตายไว ๆ นี้

๒. ท่านอาจจะอยู่ไม่ถึงร้อยปีอย่างแน่นอน

๓. ชีวิตของคนเราไม่ได้ขึ้นอยู่กับเวลาคืนวันเดือนปี ถึงจะมีอายุได้ถึงร้อยปี จะยึด
มั่นถือมั่นว่าเป็นตัวเราไม่ได้ เพราะในที่สุดแล้วตัวเราก็ไม่ใช่ของเรา

แล้วท่านก็สอนลูกศิษย์ไม่ให้ตกใจ เสียใจ จมติดอยู่ในยามที่ท่านจักต้องลาจากไป
ว่า **“ความรักความคุ้นเคย นั้นละเหวพาเศร้าใจ”**

จนกระทั่งวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ท่านได้เข้าพักรักษาที่โรงพยาบาลธนบุรี
แต่อาการไม่ดีขึ้น จึงนำท่านกลับวัดตอนป่า

ประชาชน ญาติโยม หลังไหลกัณฆารตน้ำศพและไว้อาลัยแก่หลวงปู่ทา

การนำหลวงปู่กลับวัดเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของท่าน

ท่านพูดย้ำเสมอว่า **“ท่านจะละสังขารที่วัด”**

นั่นหมายความว่า สยามสุดท้ายแห่งชีวิตท่าน ควรหลับตลาโลกในอารามป่า การตายในโรงพยาบาลไม่เป็นที่พึงใจสำหรับท่านผู้ครองผ้ากาสาวพัสต์อาศัยอยู่ในป่ามาตลอดชีวิต ท่านเอาอย่างพระพุทธเจ้าที่ปรินิพพานในป่าสาละโนทยาน

ท่านสั่งไว้ว่า **“ถ้าท่านตายให้จัดเผาศพอย่างเรียบง่ายแบบพระกรรมฐาน”**

ต่อมาวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ท่านก็ได้ละสังขารด้วยอาการสงบที่เสนาสนะอันเป็นที่พักประจำของท่านที่วัดถ้ำชัยมิต ตายแบบอริยมุณี เข้าสมาธิไปแบบง่าย ๆ สงบนิ่ง ไม่มีอาการขึ้นลงทางธาตุขันธ์ที่รุนแรง ตรงกับเวลา ๒๑.๓๙ น. ลีริอายุ ๙๘ ปี พรรษา ๖๕ ๗

“

ทำจิตให้สงบนึกถึงรูปดอกบัวตูมบูชา
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
ไว้ที่กลางหัวใจเนื้อในหน้าอกเบื้องซ้าย
ให้ตั้งสติไว้ที่ตรงนั้น
จนเห็นเป็นรูปดอกบัวตูมได้ชัดเจน
ก็ให้เพ่งเข้า ๆ ๆ แล้วจะเกิดความแจ่ม
ความสว่าง ความสงบ ความสุขก็จะมาพร้อม
แต่ถ้ามีความฟุ้งซ่านมาก
ให้ภาวนาพุทโธ ๆ ๆ ๆ

”

โอวาทธรรมหลวงปู่ทา จารุธมฺโม

หลวงปู่ทา จารุธมฺโม

หลวงตาห่าบัว ญาณสมฺปนฺโน

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน พูดถึงหลวงปู่มี ญาณมุนี และหลวงปู่ทา จารุธมฺโม

คืนวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๒๑.๓๙ น. เป็นเวลามรณภาพของหลวงปู่ทา จารุธมฺโม หลวงปู่ทาแม้จะเป็นพระฝ่ายมหานิกายแต่ท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มี ญาณมุนี เป็นสายตรงแห่งวงศ์กรรมฐานสาย **ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล และท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** นับว่าท่านเป็นหน่อเนื้อเชื้อแท้สายพระป่าอย่างไม่ต้องสงสัย

ข่าวการมรณภาพนี้ได้แพร่ไปเพราะเฮียกวง เจ้าของโรงพิมพ์ศิลป์สยามฯ และคุณราม ซึ่งเป็นลูกศิษย์เก่าแก่ของหลวงปู่ทามาานริบประสานงานกับทางวัดป่าบ้านตาดเพื่อกราบเรียนหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ผู้เป็นบิดาแห่งพระกรรมฐานยุคปัจจุบันโดยด่วน

เช้าวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ หลวงตาได้สั่งอย่างเป็นทางการจากคำบอกเล่าของคุณรามเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า..

“...ท่านอาจารย์มี ญาณมุนี แห่งวัดป่าสูงเนิน โคราช

ท่านเป็นพระที่เราเคารพเลื่อมใสมาก

ท่านเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ

แต่ท่านไม่ได้ปฏิบัติเป็นฝ่ายธรรมยุต

มรรคผลนิพพานไม่ได้อยู่ที่ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

มรรคผลนิพพานไม่ได้อยู่ที่ธรรมยุตหรือมหานิกาย

แต่อยู่ที่หัวใจของผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยไม่ลดละความพากเพียร

หลวงปู่ทา จารุณโม หลวงปู่มี ญาณมุนี และหลวงปู่สุพีร์ สุตถนโม
ถ่ายภาพที่ตอຍพระเกิด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘

จะธรรมยุตหรือมหานิกายก็เป็นพระกรรมฐานด้วยกัน

ท่านอาจารย์ทา ก็เป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่มี

หลวงปู่มีก็เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มัน

หลวงปู่มันก็เป็นอาจารย์ของเรา

**ท่านอุทัยอยู่เขาใหญ่ใกล้ ๆ เราให้ท่านอุทัย (พระอาจารย์อุทัย
วัดป่าเขาใหญ่เจริญธรรม) ไปดู”**

พระอาจารย์อุทัย สิริธโร ไปตามคำบัญชาของหลวงตามหาบัว และได้ประชุมคณะ
ศิษย์หลวงปู่ทา สรุปความดังนี้ว่า

“...ท่านหลวงปู่ทา จารุณโม เป็นพระมหาเถระ ที่มีวัตรปฏิบัติดีดงาม อาศัยอยู่
ตามป่าตามเขาตลอดชีวิต การฉาปนกิจศพของท่าน ควรทำโดยเรียบง่าย เก็บไว้พอ

ประมาณแล้วจึงถวายเพลิง”

ในโอกาสนี้ผู้เขียนขอแนะนำ**เรื่องหลวงปู่มี ญาณเมธี** ซึ่งเป็นอาจารย์ของหลวงปู่ทา ที่หลวงตาเมตตากล่าวถึง มาขยายความให้ท่านผู้อ่านได้รู้จักกับองค์ท่านมากขึ้น

หลวงตาเล่าว่า..

“...ท่านอาจารย์มี เราชักเคารพท่านมาก ท่านเข้าในชั้นเพชรน้ำหนึ่งนะ* เป็นลูกศิษย์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น

เราเคยไปกราบนมัสการท่าน ท่านใจดี เมตตามากมาย”

“ท่านมหาดันต์ฉันยังไป” ท่านทักกิริยาคึกคักเหมือนพระอายุยังหนุ่มยังน้อย

เราก็ว่า “ครูอาจารย์อยู่ที่ไหน ก็มาที่นั่นแหละ”

“เหมือนว่าพ่อแม่ญาติพี่น้องผมอยู่ที่ไหน ผมก็ต้องไปหาพ่อแม่ญาติพี่น้องของผม อันนี้ครูบาอาจารย์อยู่นี้ผมก็ต้องมา”

ท่านพักอยู่ในถ้ำนะ (น่าจะเป็นถ้ำซบมีด..ผู้เรียบเรียง)ท่านเคยไปพักอยู่เป็นประจำ

หลวงปู่มี เราเรียกท่านว่า “ครูจารย์ ๆ”

เราไปพักกับท่านอยู่ที่วัดป่าสูงเนินเราก็ไป

รู้สึกท่านเมตตาเรามากจริง ๆ เป็นพิเศษ

วัยท่านแก่ ๆ แต่กิริยาท่าทางไม่แก่เลย คึกคัก ๆ

เรากับท่านเจอกันมาตั้งแต่สมัยเรียนหนังสืออยู่นั้นนะ

ท่านก็เรียนหนังสือ คู่กันสนิทสนมกันกับท่านมาตั้งแต่สมัยเรียนหนังสือ พอเรียนแล้วก็ออกปฏิบัติ พอหลังจากนั้นก็มาพบกับท่านเรื่อย ๆ

คราวนี้ที่ไปหาท่าน บุกเข้าไปในป่า ท่านถึงยิ่งเมตตาดีใจมาก คุยกันนานนะ

นี่ละลูกศิษย์หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ องค์นี้ องค์หนึ่ง เวลานี้ท่านก็ล่องลับไปหมด

แม้แต่พ่อแม่ครูอาจารย์มันเรายังล่องลับไป

ท่านบอกลูกศิษย์ของท่านฝ่ายมหานิกายที่ท่านบอกเองไม่ให้ญาติดี อาจารย์มีนี้ท่านห้ามไม่ให้ญาติดี

ท่านพูดเอง เมื่อท่านพูดแล้วแม่นยาร้อยเปอร์เซ็นต์ ๆ

* คำว่า “เพชรน้ำหนึ่ง” ของหลวงตาหมายถึง “พระอรหันต์”

หลวงปู่กีนรี จันทิโย เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ฝ่ายมหานิกายรูปหนึ่ง ที่หลวงปู่มั่นไม่อนุญาตให้ญาติติเป็นพระฝ่ายธรรมยุต

ท่านพูดด้วยความเมตตาสงสารมากนะ

อาจารย์ทองรัตน์ อาจารย์กินรี อาจารย์มี เท่าที่เราจำชื่อได้นะ ท่านแนะนำสั่งสอนตลอดมา

หลวงปู่ท่านก็เลยกระจายออกมาว่า “เมื่อไม่ให้ท่านเหล่านี้บัญญัติแล้ว เพื่อนฝูงก็ได้มาก ทำประโยชน์ได้มากมายกายกอง” ท่านเห็นประโยชน์ส่วนรวม

ท่านพูดจึ๊ลงอย่างหนัก ๆ ว่า “ประสาชื้อ ตั้งแต่โก่มันก็มี มหาพุดอะไรธรรมยุต มหานิกายวะ ความที่ถูกต้องโดยอรรถโดยธรรมนี้ อยู่ไหน ๆ เข้ากันได้สนิทเลย” ท่านว่า

เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่ยอมให้ท่านเหล่านี้บัญญัติ

เพราะธรรมดาโลกเราต้องถือสมมุติ คณะนั้นคณะนั้น

เมื่อท่านเหล่านี้มาบัญญัติเสียแล้ว บรรดาเพื่อนฝูงที่เป็นสายเดียวกัน ก็จะเข้าหาลำบาก

**เพราะฉะนั้นจึงไม่ให้บัญญัติ เพื่อจะเปิดทางให้บรรดาเพื่อนฝูงทั้งหลายเข้ามาแล้ว
ได้เป็นประโยชน์อันกว้างขวาง**

เห็นไหม สายอาจารย์ชา กว้างขวางขนาดไหน อาจารย์ชาก็เคยไปอยู่วัดหนองผือด้วยกัน ตอนที่ท่านไปศึกษาอบรม เราก็อยู่ที่นั่น ถึงคุ้นกันมาตั้งแต่โน้นสะกับอาจารย์ชานะ อาจารย์ชาที่วัดป่าบ้านตาดท่านก็มา

ที่วัดหนองป่าพงเราก็ไป

เราไปพักหนองป่าพง

ทางอุบลฯ สายกรรมฐานอยู่ที่ไหน ๆ เราไปหมดจนกระทั่งถึงเขื่อนลือริฐ ที่ไหน ๆ วัดป่าเป็นสายของหนองป่าพงเราไปพักหนองป่าพง แล้วก็ให้พระที่วัดหนองป่าพงพาไปสำนักไหน ๆ ไป ๆ พอแนะยังงี้ เราก็แนะ ๆ

**เพราะเราสงวนกรรมฐานมาก คือกรรมฐานนี้ละเราแน่ใจ จะเป็นผู้ทรงมรรคทรง
ผลแทนองค์ศาสดาและสาวกทั้งหลายเรื่อยมา ด้วยภาคปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพราะ
ฉะนั้นเราจึงสงวนมาก พระกรรมฐานอยู่ที่ไหน นี่คือกองแห่งธรรมจะอยู่ที่นี้ ธรรมจะ
งอกเงยขึ้นที่นี้**

ถ้าเป็นสำนักกรรมฐานอยู่ที่ไหน เราจะเข้าถึงทันทีเลย ไม่สนใจว่า ธรรมยุต หรือ มหานิกาย

หลวงปู่ทองรัตน์ กนตสีโล เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ฝ่ายมหานิกายรูปหนึ่ง ที่หลวงปู่มั่นไม่อนุญาตให้ญาติตีเป็นพระฝ่ายธรรมยุต

เราไม่สนใจจริง ๆ นะ มันเรื่องชื่อเฉย ๆ ธรรมต่างหากสำคัญ
อยู่ขณะเดียวกันก็ลองดูซิ อย่างวัดป่าบ้านตาด ใครมาปฏิบัติขัดข้อง หรือขัดขวาง
ต่อหลักธรรมหลักวินัย เราไล่หนีทันที

เราเอาหลักธรรมวินัยเป็นตัวตั้ง

ที่นี่เมื่อธรรมวินัยตั้งอยู่ที่ไหน ๆ เข้ากันได้หมด นั่นเราเอาตรงนั้น

**พูดถึงอาจารย์มีเรารักเราเคารพท่านมากนะ ตั้งแต่เรียนหนังสือ ท่านเป็นพระที่สุขุม
ละเอียดมาก สมชื่อสมนามว่าเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นจริง ๆ**

แต่ก่อนเรายังไม่เคยไปเห็นหลวงปู่มั่น ท่านไปเห็นมาก่อนแล้ว อยู่มาก่อนแล้ว

ที่นี่พอไปอยู่กับหลวงปู่มั่นกลับมาแล้วจึงได้เข้ามาหาท่าน คราวนี้ยิ่งสนิทกันใหญ่โต
เลยเที่ยวละ เรียกว่าลูกพ่อแม่เดียวกันไปเลยทีเดียว กลมกลืนทันที

ท่านละสังขารปี ๒๕๑๔ อายุ ๗๖ ปี เราไม่ได้ไปงานศพท่าน

นี่พูดถึงเรื่องอาจารย์มี เราดีใจนะพูดถึงเรื่องอาจารย์มีสูงเนินเราเคยไปพักแล้วนี่
ไปพักกับท่านนั่นแหละ

เพราะท่านเป็นแม่เหล็กใหญ่อยู่นั่น พอเราทราบที่ท่านอยู่ที่นั่นก็รีบเข้าหาเลย
พักกับท่าน ท่านเมตตาเรามากจริง ๆ เหมือนหนึ่งว่าเป็นกรณีพิเศษนะ ท่านเห็นเรามาก
จะบอกพระเถระว่า

“นี่ท่านมหาบัวนะ ลูกศิษย์ผู้โปรดท่านอาจารย์มั่น”

“อย่าพูดอย่างนั้น” เราพูด

“ขอพูดบ้างเถอะมันไม่ได้พูดสักที” ท่านว่า

แล้วท่านก็พูดเอาอย่างเต็มปากของท่านเลย เราก็หมดท่า ท่านก็พูดกับพระกับเถระ
นั่นละ คุยกัน โห... สนุกสนาน

ท่านพักอยู่สูงเนิน ท่านอยู่วัดป่าของท่าน เรารักเราเคารพท่านมากจริง ๆ เรียกท่าน
เรียกว่าครูจารย์เลยแหละ คือมันติดปากมาแต่ดั้งเดิม สนิทติดปาก

ท่านอยู่ที่ไหนเราไปหา

อยู่ที่สูงเนินเราก็ต้องไปพักกับท่านเลย

มาจากกรุงเทพฯ ก็เข้าไปพักกับท่าน ไม่ได้มาก น้อยก็เอา นาน ๆ ได้พบท่านทีหนึ่ง
ได้กราบท่านพอแล้ว ๆ

“

เสวยสุขจนเบื่อสุข
มันล้นแล้ว
วิปัสสนาก็วิ่งเข้ามาเลย
ถามเลยว่า
อันไหนเที่ยง... อันไหนไม่เที่ยง...
อันไหนเที่ยง... อันไหนไม่เที่ยง...
จนหมดแล้ว
สภนฺธํกายํไม่เที่ยงสักสิ่งสักอย่าง
โยนทิ้ง โยนทิ้ง หมด
อยู่กับพระธรรมเท่านั้นแหละ
ไปไหนก็ไปด้วยกันนั้นแหละ
สบายแล้ว

”

โอวาทธรรมหลวงปู่ทา จารุธมฺโม

๗

ปุจฉา - วิสัชนา

โดย หลวงปู่ทา จารุธมฺโม

- ถาม** เมื่อเกิดความเกียจคร้านในการภาวนา จะมีอุบายแก้ไขอย่างไร ?
- ตอบ** อุบายก็เจ้าของเอง พระพุทธเจ้าเป็นผู้แนะเท่านั้น เป็นผู้แนะ เป็นผู้นำเท่านั้น
แนะแล้วก็ทำตาม ยากแต่การกระทำ
อะไรก็มีอยู่หมดแล้ว
พระพุทธเจ้าปรินิพพานไม่เอาไปสักสิ่งสักอย่าง วางไว้ให้หมด
มีพระธรรมวินัยเป็นศาสดาของโลกทั้งหลาย
ทำอันไหนได้อันนั้น ถ้าทำจริงก็ได้จริง
- ถาม** อันความเจ็บความตายก็หวั่นไหวอยู่มาก นักภาวนาจะจัดการกับความหวั่นไหว
ต่อความเจ็บปวดหรือความตายอย่างไร?
- ตอบ** สังขารไม่เที่ยง หลีกเลียงเสียให้พ้น อนัตตาไม่ใช่ตน อย่ากังวลว่าร่างกาย
- ถาม** เดี่ยวนี้ยุคนี้มีอาจารย์สอนปฏิบัติมากมาย สอนแตกต่างกันก็มีเยอะ ผู้ปฏิบัติ
จะทราบได้อย่างไรว่า แนวทางใดเป็นทางที่ถูก
- ตอบ** ทางจริงนะ ผู้ปฏิบัติสอน เขาจะได้จริงแล้วหรือยัง ? ก็สงสัยซีทีนี้
- ถาม** ทำไป ทำไป เราจะมีสิ่งใดมาตรวจสอบว่า สิ่งที่เราทำนั้นได้ถูกทางแล้ว?
- ตอบ** มันก็มีอยู่ พอเป็นสมาธิลงไปแล้วถูกต้องเลย เฟงเข้าไป ๗ มันก็เกิดความแจ้ง
ความสว่าง ความสงบขึ้นในดวงใจ มันก็มีหนทางไปนั้นแหละ
- ถาม** สมัยนี้เขาดูถูกดูแคลนมากกว่า เป็นสมาธิมันก็กดข่มกิเลสเอาไว้ กิเลสมันไม่หาย
ไปไหนหรือ?
- ตอบ** กิเลสนะ สมาธิ ถ้าไม่ได้สมาธิไปพระนิพพานไม่ได้ มันต้องผ่าน ผ่านมาก ผ่าน
น้อย สุขกายวิปัสโก ผู้เจริญวิปัสสนาต้องผ่าน แต่ผ่านน้อย ไม่พูด ไม่เทศน์
อะไรเลย วิชชา ๓ และอภิญญา ๖ พวกนั้นแตกฉานไปได้ เหมือนกันกับ
พระพุทธเจ้า สาวกพระพุทธเจ้าก็ตรัสรู้เอง แล้วพระปัจเจกก็ตรัสรู้เอง ไม่เอา

ใครเลยพระปัจเจก ยากไม่เอาแล้ว

ท่านอยู่ป่าหิมพานต์ เหาะเหินเดินอากาศ

พระปัจเจกไม่เกี่ยวกับพุทธบริษัทเลย

เกี่ยวกับเกี่ยวน้อย คั้นพูดก็พูดจริง ได้จริง สำเร็จจริง ใต้น้อยไม่ได้มากหรอก
พระสาวกก็คือกัน ผ่านได้สมาธิ

การจะเดินวิปัสสนาล้วนมันผ่านไปได้ ก็เลยบ่พูดเลย ผ่านแล้วก็ไปสำเร็จถึง
นิพพานเหมือนกัน พวกเทววิเศษ... วิชา ๓ อภิญญา ๖ ผ่านมากพวกนี้
แตกฉานเลย ดี เอาอันไหนก็เอาได้ทุกทางสงบไปเลยก็ได้ รู้คนเดียว ไปคน
เดียว

ถาม ถ้ามีคนถามว่า เราเพิ่งที่ใจไปเรื่อย ๆ แล้วกิเลสจะแตกสลายไปตอนไหน

ตอบ มันหาย มันกลัว ไฟไหม้หัวมัน (หลวงปู่หัวเราะ)

ถาม ยังไงปัญญาที่ฆากิเลสก็ต้องอาศัยสมาธิใช่ไหมครับ ?

ตอบ อาศัยสมาธิ

ถาม สมัยพุทธกาล ทำไมบางคนฟังเทศน์ถึงบรรลุธรรม เขายังไม่ได้เรียนรู้การทำสมาธิ
เลยครับ?

ตอบ พระพุทธเจ้าเทศน์เองนะ พุทธบริษัทเอาใจใส่ พระพุทธเจ้าเทศน์เอง ฟังก็เอียง
หูฟังอย่างดีที่สุด ถ้าได้ถึงธรรมลงถึงใจแจ้ง สว่าง สงบขึ้นแล้ว พระพุทธเจ้า
ก็รู้

ถาม การทำความรู้สึกขณะภาวนาลึก ๆ ควรรู้ อยู่แคบ ๆ หรือแผ่ความรู้สึกออกไป
กว้าง ๆ ครับ?

ตอบ มันก็มีแจ้ง มีกว้าง แล้วก็มีแคบมีกว้างคือกัน ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ พอตีตรัสรู้
ได้เสร็จสรรพ จงเป็นพระภิกษุเข้ามาเถิด จบแล้ว ก็เข้ามาเถิดโกนหัว ก็นุ่งผ้า
เหลือง เป็นพระอรหันต์แล้ว ที่ทำเดือน ๓ วันมาชะ แมนั้นนั้นพระพุทธเจ้า
ได้เทศน์โปรดทั้งนั้น ๑,๒๕๐ องค์ ตรัสรู้แล้วพระพุทธเจ้าก็อยู่วัดเวฬุวัน
พวกนี้ก็ออกไป ไปจำพรรษาอยู่ป่า พอองค์หนึ่งเอ๋ยปากขึ้นแล้วเท่านั้น เข้า
เยี่ยมพระพุทธเจ้าเถิด ออกพรรษาแล้ว วันนั้นไปก็ไปพร้อมกันเลย อยู่ก็อยู่
พร้อมกัน ออกมาก็ออกมาพร้อมกัน วันนั้นเรียกว่า วันสามัคคี

ถาม พอออกพรรษาแล้ว บวช “**เอหิภิกขุอุปสัมปทา**” เจ้าจงเป็นพระภิกษุเข้ามา
เถิด ฟังเทศน์เถิด ชี้น้ำเลย โกงหัวแล้วก็นุ่งผ้าเหลืองเป็นอรหันต์เถิด
ท่านว่ามีจีวรล่องลอยมาในนภากาศเป็นอย่างนั้น จริง ๆ หรือครับ?
ตอบ มีแน่นอนมา เพราะท่านเหล่านั้นได้สั่งสมบุญไว้ในชาติปางก่อน
แต่พระอรหันต์บางรูปก็ไม่ได้มี ไม่ได้เป็นเช่นนั้น เช่นพระพาหิยะท่านไม่ได้
สร้างบุญด้วยการถวายผ้าไตรจีวรแก่พระภิกษุสามเณรเอาไว้ ไม่ได้ให้ทานไว้
ประพฤติปฏิบัติได้บรรลุพระอรหันต์ตั้งแต่ยังเป็นฆราวาส ไม่มีผ้าจีวร เดินนุ่ง
เปลือกไม้
ในระหว่างที่ท่านแสวงหาผ้าไตรจีวรได้ถูกอมนุษย์ผู้เคยเป็นศัตรูกันมาแต่อดีต
ชาติ เข้าสิงร่างแม่โคลูกอ่อนวิ่งเข้าขวิดท่านตาย ท่านนิพพานตั้งแต่ยังไม่ได้บวช
พระพุทธรองค์เสด็จกลับจากบิณฑบาตเห็นศพของท่านอยู่ริมทาง จึงรับสั่งพระ
ภิกษุที่ติดตามจัดการฌาปนกิจศพท่าน
นี่เรื่องบุญกรรมมันเป็นอย่างนี้

“

สตินี้... เวลามันยิ่งใหญ่
มันคับอกคับใจคับฟ้าคับแผ่นดินจริง ๆ
ยิ่งใหญ่คับจักรวาล
มันไม่กลัวอะไรเลย
สติมันยิ่งใหญ่จริงๆ

”

โอวาทธรรมหลวงปู่ทา จารุธมฺโม

หลวงปู่ทาเป็นประธานในการวางศิลาฤกษ์ “พระเจดีย์พุทธญาณมุนีรัตนจารุรัชมานุสรณ์”

“อนุပ္พพิกธา”

เทศนาหลวงปู่ทา จารุธมฺโม

พวกเราทั้งหลายก็ได้มาทำบุญกันแล้ว ย่อมบันเทิงใน
โลกทั้งสอง

บันเทิงในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วก็บันเทิง

เพราะเห็นความบริสุทธิ์แห่งกรรมของตนเริ่มว่าการฟัง
ธรรมอยู่เป็นบุญกิริยา

เริ่มฟังอยู่ก็มีความตั้งใจ และจะได้รู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้

เพราะเหตุนั้น ท่านจึงจัดเป็นบุญกิริยวัตรข้อที่ ๘ ธรรม
สวณมัยบุญ

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเทศนาไว้ในอนุပ္พพิกธา ๕ ประการ

แสดง **ทาน** เป็นเบื้องต้น ทานการบริจาคนั้นท่านแบ่งออกเป็น ๒ คือ เป็นภายใน
และเป็นภายนอก เพื่อให้บำรุงความสุขแก่ผู้อื่น และบูชาคุณท่านที่ควรบูชาแล้วจะได้
ละพละพรากจากอวิชชากรรมณ์ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ซึ่งเป็นสังขารภายใน

ข้อสอง **ศีล** การสำรวมกาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย ไม่เป็นที่รังเกียจแก่เพื่อน
มนุษย์ ตลอดถึงสัตว์เพราะมีศีลบริบูรณ์ ตลอดถึงใจเสมอกัน ทำให้เกิดความชุ่มชื้น
เป็นสุขเหมือนกันทั่วแผ่นดิน

ถ้าฝนตกลงมาแผ่นดินก็ชุ่ม

ต้นไม้ที่อาศัยก็มีรากทอดไปได้

ถ้าปล่อยให้แห้งมีแต่แดดเผาอยู่อย่างเดียว เพราะความร้อน แผ่นดินก็แห้ง

ถ้าอยากให้แผ่นดินชุ่มก็หาน้ำมารด แผ่นดินก็ชุ่มชื้นขึ้น

ต้นไม้ก็อาศัยงอกงามขึ้นได้

ถ้าปล่อยให้แห้ง ฝนก็ไม่มี ความมอกลงมาก็เกิดขึ้นไม่ได้
เมื่ออยากจะทำให้อยู่เย็นเป็นสุข มีความชุ่มชื้นเสมอกัน ต้องมีศีลนั้นนั่น
เพราะเหตุนั้น พระองค์จึงทรงตรัสเทศนาไว้ให้มีทาน การบริจาค และให้ตั้งอยู่ใน
ศีล การสำรวม กาย วาจา ให้เรียบร้อย ไม่เป็นที่รังเกียจแก่เพื่อนมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน
เพราะมีความบริบูรณ์ตลอดถึงใจเสมอกัน

สวรรค์ นั้นเป็นผลของท่าน ศีล เป็น เหตุที่ดี ก็ได้รับผลดีขึ้นสวรรค์
เหตุชั่วก็ได้รับผลชั่ว เมื่อเหตุของคนทำลงไปแล้ว ย่อมต้องได้รับผล
เหตุนั้นเนื่องมาจากภายในจิตใจเป็นผู้กระทำ เมื่อทำด้วยความตั้งใจก็สำเร็จผล
เต็มที

ส่วนตัวผลนั้นคือตัวอารมณ์ภายนอก ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส ที่ผ่านเข้ามาทาง
อายตนะ มีตา เป็นต้น มีใจเป็นที่รับจึงจะได้รับผลดีผลชั่วตามเหตุ

ถ้าเหตุดีก็ได้รับผลดี ถ้าเหตุชั่วก็ได้รับผลชั่ว ดังได้พรรณามาแล้วนั้น
ต่อแต่นี้จะอธิบายอานิสงส์แห่ง **เนกขัมมะ** การออกจากกาม คือ รูป เสียง กลิ่น
รส โผฏฐัพพะ

อุปมาดังสวรรค์ สวรรค์นั้น... แม้เป็นส่วนดี แต่มันเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มี
ความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา

แต่ส่วนสามัญวิสุทธិประสงค์ประกอบไปด้วยอุปกิเลสดังพุทธภาษิตขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเทศนาไว้ว่า

“*ปภัสสรมิทํ จิตฺตํ เวทิตํ จ โย อาคนตุเกหิ อุปกิเลสฺหิ อุปกิเลสํ*”
ความว่า จิตนี้เป็นธรรมชาติ บริสุทธิ ผุดผ่อง แต่เศร้าหมองด้วยอุปกิเลสทั้งหลาย
ที่จรมา

และยึดถือด้วยความหลงว่า “*เอตัง มะมะ*”
นี่เป็นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นตัวตนของเรา...
เมื่อรู้เท่าทันต่อสิ่งเหล่านี้แล้ว ใจก็จะดีสุข
เพราะเหตุนั้น พระพุทธองค์จึงตรัสเทศนาไว้ในโลกธรรมสูตรมีใจความว่า ความได้
ลาภหนึ่ง ความเสื่อมลาภหนึ่ง ความได้ยศคือ ความเป็นใหญ่หนึ่ง ความสรรเสริญคือ
ความที่เขายกย่องหนึ่ง ความนิินทา คือ ความที่เขาร้ายหนึ่ง ความทุกข์คือ ความไม่

สบายกายไม่สบายใจหนึ่ง รวมเป็นโลกธรรม ธรรมสำหรับโลกทั้ง ๘ อย่าง

พระชีณาสพ ท่านรู้เท่าทันต่อสิ่งเหล่านี้แล้ว ท่านจึงไม่ยินดีไปตามและเสียใจไปตาม
อารมณ์ที่ได้รับนั้น

ส่วนสามัญเราเล่า ถ้าได้รับอารมณ์เช่นนั้นเข้าแล้ว ก็ยินดีไปตามและเสียใจไปตาม
เพราะเหตุนั้น โลกธรรม ๘ ทั้งหลาย และอุปกิเลสทั้งหลายจึงเข้าครอบงำใจได้
ถ้ามีสติและสัมปชัญญะอยู่จะรู้ได้ที่ตัวของตัวเอง

เพราะเหตุนี้ พระองค์จึงทรงตรัสเทศนาไว้ ให้รู้เท่าทันโทษของการยึดมั่นหมายมั่น
คือ เอตัง มะมะ

นี่เป็นของของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นตัวตนของเรา

เมื่อรู้เท่าทันต่อสิ่งเหล่านี้แล้ว ใจก็จะได้เป็นสุข...

ผู้มีปีติความเอิบอิ่มในธรรม มีจิตใจผ่องใสแล้วย่อมอยู่เป็นสุข

บัณฑิตย่อมยินดีในธรรมที่พระพุทธเจ้าประกาศแล้วทุกเมื่อ

เพราะเหตุนี้จึงได้ประพฤติปฏิบัติตามพระพุทธศาสนา จึงได้ประพฤติปฏิบัติตามพระ
ธรรม คุณค่าจึงได้บังเกิดขึ้น

ต่อแต่นี้ไปจะอธิบายในเหตุที่จะให้เกิดสุข เหตุที่จะให้เกิดทุกข์ สาเหตุว่าพวกเราทั้ง
หลายยังไม่มีปัญญาพอแก้ตัวจะแก้จากทุกข์ได้

เพราะทุกข์นั้นจะเกิดมาแต่สิ่งเหล่าใด

สุขนั้นจะเกิดมาแต่สิ่งเหล่าใดพึงเข้าใจไว้เสียว่า

ทุกข์นั้นเกิดมาแต่เหตุที่ไม่พอใจ

สุขนั้นเกิดมาแต่เหตุที่พอใจ

สิ่งที่พอใจและไม่พอใจก็เกิดมาแต่เหตุ

เมื่อรู้ไม่เท่าทันเหตุ เหตุจะทำให้เป็นสุขก็ได้จะทำให้เป็นทุกข์ก็ได้

พวกเราเกิดมาเติบโตถึงเพียงนี้ ต้องอยู่ในห้องปกครองของผู้ใหญ่มาโดยลำดับ
ใคร ๆ จะมีอิสระภาพแก่ตนโดยตนเองย่อมไม่มีเลยในโลกนี้ตั้งแต่พระเจ้าแผ่นดิน ก็ยัง
เอาใจเสนาพฤตมาตย์ตลอดถึงไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน ถ้าคิดถึงความช้อนนี้แล้ว คิดถึงตัวของ
พวกเรา

พวกเรานั้นเหลือจะค้นเอาสุขในที่ทุกข์ได้ แม้สักปราชญ์ท่านก็เอาสุขในที่ทุกข์นั้นแหละ
พวกเราเป็นผู้ฟังธรรม ต้องประพฤติปฏิบัติธรรม ให้รู้จักธรรม
ธรรมนั้นคือสกลกายของเรานั้นเอง
เมื่อสกลกายของเราสัมปยุตก็เหลือทุกข์ ก็เรียก **“ทุกข์ธรรม”**
ถ้าสกลกายของเราสัมปยุตเหลือสุข ก็เรียก **“สุขธรรม”**
ถ้าพ้นจากทุกข์ พ้นจากสุขแล้ว ก็ชื่อว่า **“อภัยกฤตธรรม”**
ให้ตรวจดูตัวของเรานี้เอง
ถ้าตัวเราสัมปยุตก็ด้วยทุกข์อันเกิดมาแต่เหตุใดหนอ นี้ชื่อว่า **“อามิส”**
ชื่อว่าประพฤติปฏิบัติผิด เป็น **“กามสุขัลลิกานุโยค”**
ให้ตรวจดูตัวของเรา ถ้าตัวของเราสัมปยุตด้วยสุขเพลินอยู่ด้วยสุข อันเกิดมาแต่เหตุ
ภายนอกนี้ชื่อว่า **“อามิส”**

ชื่อว่าประพฤติปฏิบัติผิด เป็น **“อัตตกิลมถานุโยค”** เป็น **“มิจฉาทิฏฐิ”**
ทำตนให้เนิ่นช้าอยู่ในวัฏฏะสงสาร ถูกหลอกหลวงเอง...
ให้เสวยทุกข์ อันเป็น **“นิรมิสทุกข์”** ซึ่งเกิดขึ้นแต่กรรมของตน...
ให้เสวยสุข อันเป็น **“นิรมิสสุข”** คือเกิดขึ้นด้วยความประพฤติกการกระทำของตน
จงรักษา **“อภัยกฤตธรรม”** คือ ความเป็นกลางนี้ไว้ อย่าเมาต่อสุข อย่าเมาต่อ
ทุกข์ นี่คือการเดินถูกต้องตามทางสัมมาทิฏฐิขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว
อย่าเผลอไป เพราะหาเวลาเมื่ออิสระแก่ตนเองเสียก่อน จึงจะประพฤติปฏิบัติในทางพระศาสนา
อันนี้เรียกว่าเห็นผิดคิดผิด ทำชีวิตให้เนิ่นช้าปราศจากความสุขของตนเอง

พวกเรามีลาภอย่างยี่งที่ได้ประพฤติปฏิบัติแก่ท่านผู้มีบุญพการี อย่าคิดไปข้างหน้า อย่า
คิดมาข้างหลังซึ่งเป็นตัวสมุทัย ให้คิดแต่ธรรมที่เป็นปัจจุบันเสมอไปเท่านั้นก็เป็นความสำเร็จ
การประพฤติกการศึกษาเล่าเรียน การปฏิบัติหาทางออกจากทุกข์ อย่างคูกอย่างตารางไม่มี
ทุกข์นี้อยู่ที่ใจของตนนั่นเอง

จงพิจารณาตามพระธรรม ธรรมที่แนะนำมานี้
ให้เห็นความแจ้งความสว่างขึ้นที่ใจให้จงได้ ให้สมที่ท่านทรงวางพระทัย อย่าเผลอ
ไปในกิจการงานของผู้อื่นโดยส่วนเดียว ให้เหลียวแลกิจการงานของตนด้วย เอาอย่างแม่
ควายคอยเลี้ยงลูกอ่อน ตาก็สำเหนียก คอยดูลูก คอยระวังป้องกันรักษาภัย ทั้งปากก็

กัณฑ์ห้าเคี้ยวกลืนเรื่อยรำไป ทั้งห้องของตนก็อิม ทั้งลูกของตนก็พันภัย

การเจริญศีลเจริญธรรมเป็นหน้าที่ส่วนของตนขอจงอย่าละเลย

ต่อไปนี้จะแนะนำวิธีที่ต้องปฏิบัติอย่างย่อ ๆ คือ

ความรู้ดีรู้ชั่วนี้เป็นอาการหนึ่ง

สภาพที่ทรงความรู้ไว้นั้นเป็นอาการหนึ่ง

การประพฤติกการกระทำเป็นอาการหนึ่ง

ความรู้รอบทั้งรู้ดีรู้ชั่วนี้ เป็นลักษณะของพระพุทธรคุณ ที่ทรงไว้นั้นเป็นลักษณะของ

พระธรรมคุณ

การประพฤติปฏิบัติเป็นลักษณะของพระสังฆคุณ

ถามว่า ใครเป็นผู้รู้ทั่วไป

ตอบว่า เราเป็นผู้รู้ทั่วไป

ถามว่า ใครเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งความรู้ทั้งปวง

ตอบว่า เรายังเองเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งความรู้ทั้งปวง

ถามว่า ใครเป็นผู้ประพฤติ ใครเป็นผู้กระทำ

ตอบว่า เรายังเองนี้แหละเป็นผู้ประพฤติ เรายังเองนี้แหละเป็นผู้กระทำ

เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้ว พระพุทธรคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ก็รวมอยู่ในสากล

กายของเรานี้เสมอไป

ต่อจากนี้เราจะได้เป็นอุบาสกอุบาสิกา เป็นผู้อยู่ใกล้พระอยู่กับพระทุกเมื่อ

อีกความรู้ประเภทหนึ่ง ท่านแบ่งออกเป็น ๒ คือ

รู้ดี เป็นสุวิชาอย่างหนึ่ง

รู้ชั่วเป็นทุวิชาอย่างหนึ่ง

ทรงไว้ซึ่งความดีอย่างหนึ่ง

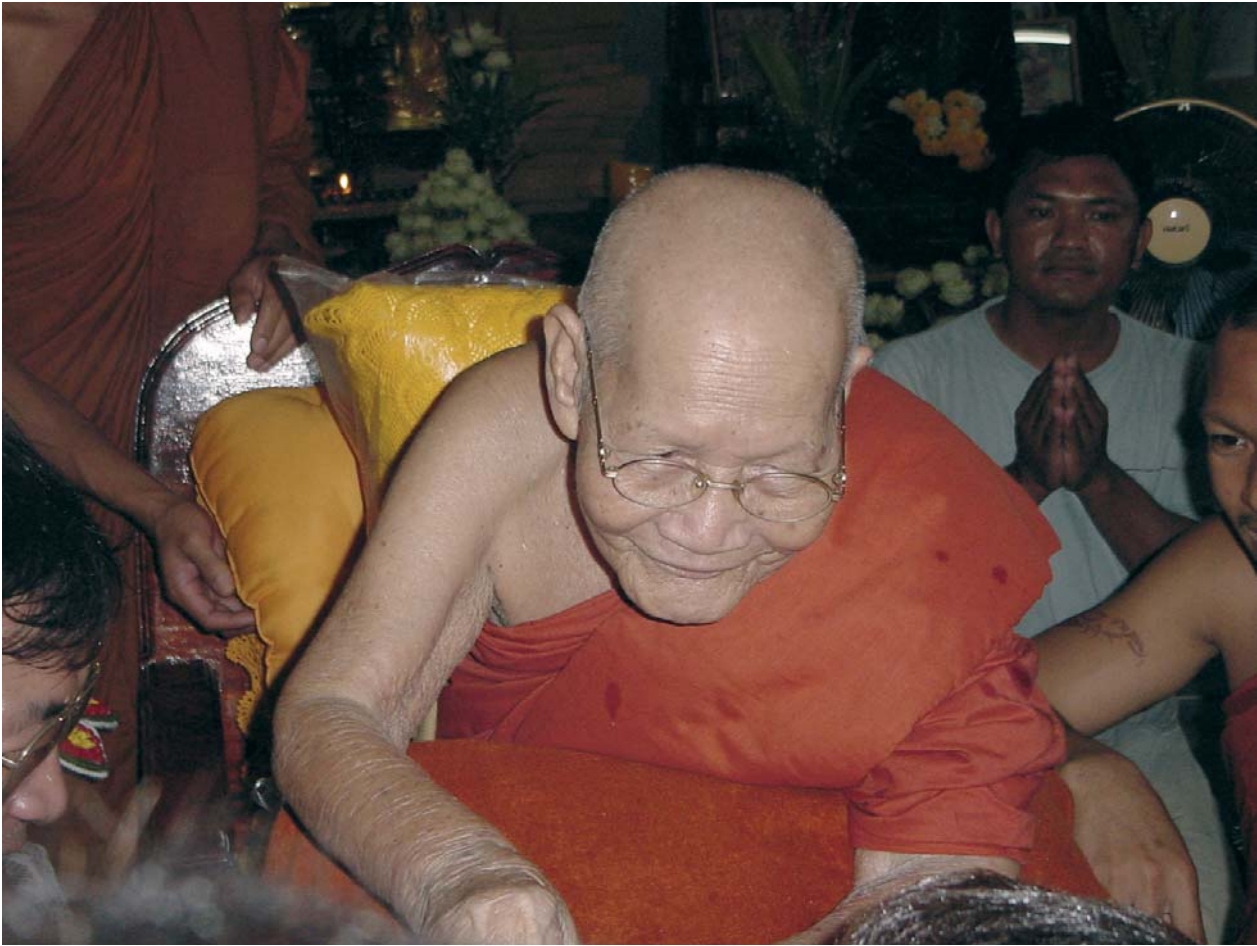
ทรงไว้ซึ่งความชั่วอย่างหนึ่ง

ประพฤติดี กระทำดีอย่างหนึ่ง

ประพฤติชั่ว กระทำชั่วอย่างหนึ่ง

ส่วนดีนั้นเป็นกุสลารัมมา ฝ่ายพระท่านก็ประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น

ถ้าผู้ใดประพฤติปฏิบัติเช่นนั้นก็เชื่อว่าผู้นั้นอยู่ใกล้พระ อยู่กับพระทุกเมื่อ

ส่วนชื่อนั้นเป็นอกุศลธัมมา ฝ่ายพญามารก็ประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น
ถ้าผู้ใดประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น ชื่อว่าผู้นั้นอยู่ใกล้มาร อยู่กับมารทุกเมื่อ เป็นผู้ห่าง
ไกลจากพระ

ผู้ใดปรารถนาอยากอยู่ใกล้พระจริง อย่าฟังโทษคนอื่น เขาว่าอย่างไรก็ตาม ยกให้
เขาหมดเสียสำรวจตนเองทั้งคุณและโทษที่มีอยู่ในสกลกายของเราอยู่เสมอไป นั่นก็
เป็นการสำเร็จ

ที่ได้แสดงมานี้ก็ได้สมควรแก่เวลา ขอยุติเพียงแค่นี้

ขอให้คุณพระรัตนตรัยจงดลบันดาลเข้าถึงใจของพวกเราทั้งหลาย ให้เห็นความแจ้ง
ความสว่าง ความสงบขึ้นที่ใจของตนให้จงได้ ความจริงจะหนีความจริงไปไม่พ้น ตั้ง
บรรยายมาแต่ก่อนจนอวสาน ตั้งได้รับประทานวิไลชชามา เอวังก็มีด้วยประการละ
ฉะนี้ ฯ

ประมวลภาพพิธีรดน้ำศพ

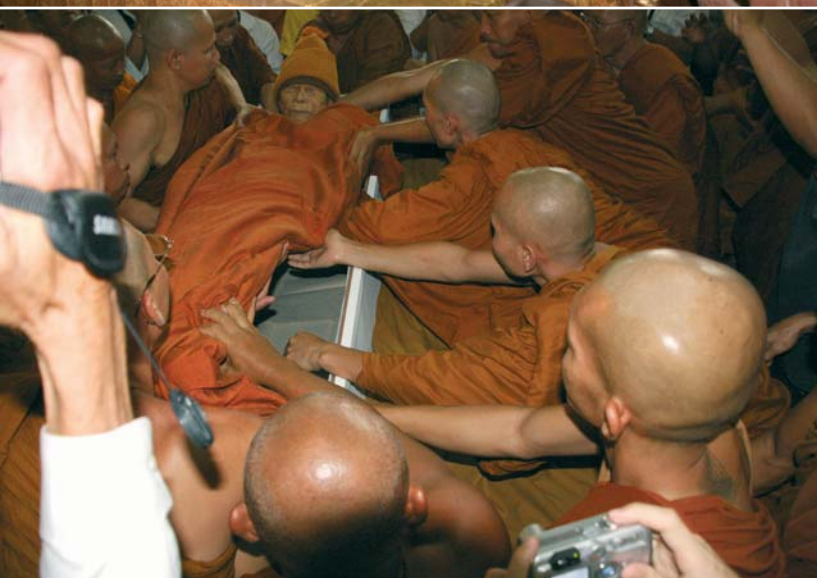
ประมวลภาพพิธีรดน้ำศพ

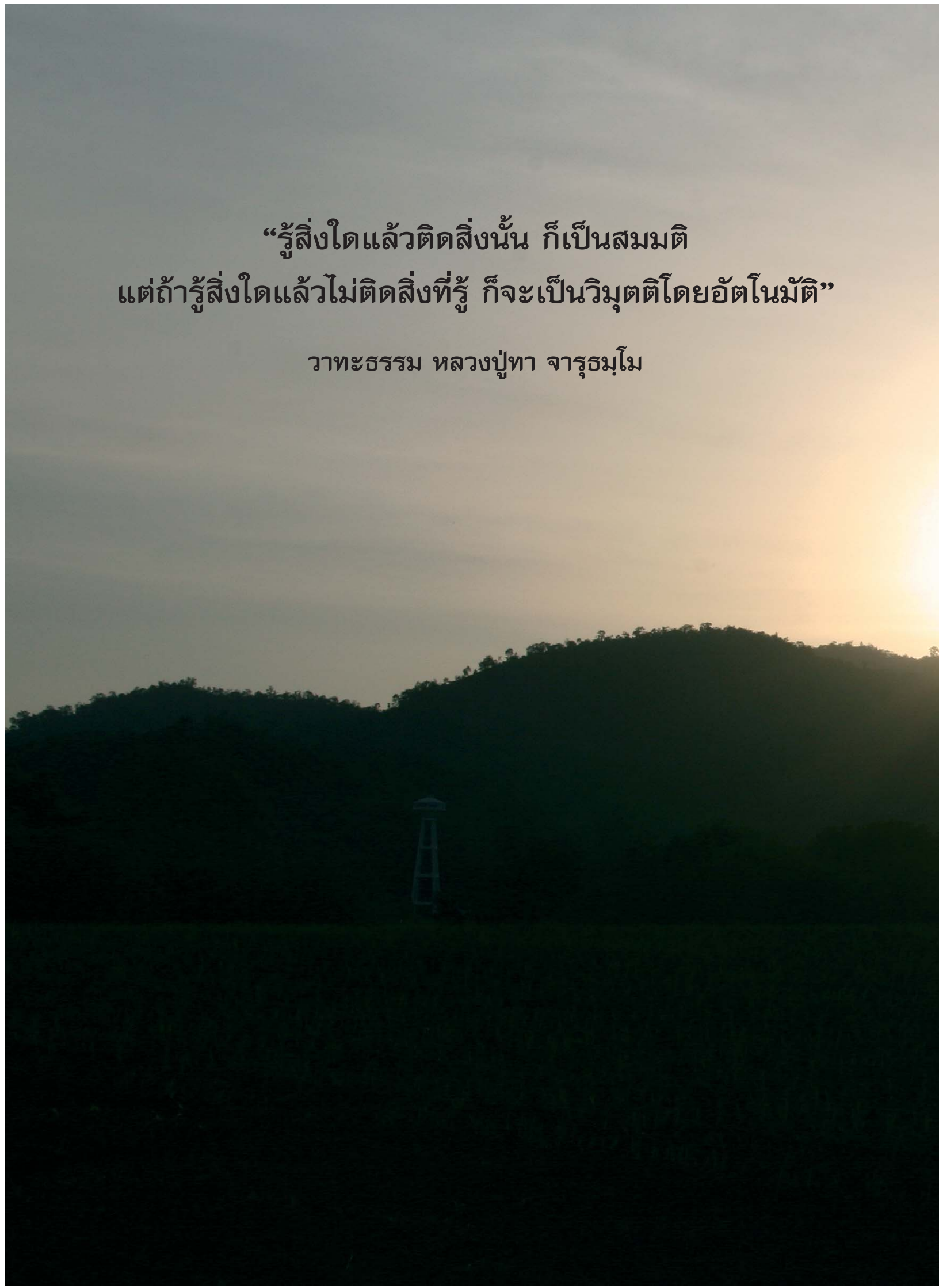

“รู้สิ่งใดแล้วติดสิ่งนั้น ก็เป็นสมมติ
แต่ถ้ารู้สิ่งใดแล้วไม่ติดสิ่งที่รู้ ก็จะเป็นวิมุตติโดยอัตโนมัติ”

วาทะธรรม หลวงปู่ทา จารุธมฺโม

กราบขอพระคุณ

หลวงปู่สุพีร์ สุสณฺณโม เจ้าอาวาสวัดถ้ำชัยมณี
คณะพระอุปัฏฐากหลวงปู่ทา จารุณฺโม

คณะทำงาน

พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร วัดป่าภูผาสูง จังหวัดนครราชสีมา
คุณพินิจ วุฒิพันธ์
คุณเบ็ญจมาศ เพ็ชรพลา
คุณศรีประภา (แจ่ม) คล่องคำนวณการ
คุณพิพัฒน์ - ถาวร ปัญจันท์

ขอขอบคุณ

คุณณรงค์ศักดิ์ - กิตติยา เลิศฤทธิ์ศิริกุล
คุณธำรงค์เดช อินทนิเวศน์ (ราม)
คณะศิษย์หลวงปู่ทา จารุณฺโม วัดถ้ำชัยมณี
สวนทิพย์
คุณณรงค์ศักดิ์ เนียมนัด
คุณเอกสิทธิ์ บัณฑิตพานิชชา
คุณสุวรรณ ทองปน
คุณบุญเลิศ เทพไพศาล
คุณกิตติพงษ์ มงคลทรัพย์
คุณสุนีรัตน์ พิริยะประกาศ
คุณศรีสุลักษณ์ พิริยะประกาศ

พิมพ์ถวายโดย

คุณณรงค์ศักดิ์ - กิตติยา เลิศฤทธิ์ศิริกุล
บริษัท ศิลป์สยามบรรจุมันต์และการพิมพ์ จำกัด
จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ออกแบบรูปเล่ม

บริษัท พี.เพรส จำกัด

ดูข้อมูลหนังสือได้ที่ www.pupasong.com

ชคฺคํ น สงฺกมิ นปี ฅมิ โสตุตฺ
รตุตฺนุทิวา นานุปตฺนุตฺมามํ
หานี น ปสฺสามิ กุทฺธิญฺจิ โไลเก
ตฺสฺมา สฺสฺเป สพฺพญฺตฺานุกฺมปี
เราเดินทางไปในแดนสัตว์ร้ายก็ไม่หวาดหวั่น
ถึงจะนอนหลับในที่เขื่อนนั้นก็ไม่ว้าวเกรง
คืนวันผ่านไปไม่มีอะไรให้เราเดือดร้อน
เรามองไม่เห็นว่ามีอะไรที่เราจะเสีย ณ ที่ไหนในโลก
เพราะฉะนั้น เราจึงนอนสบาย
ใจคิดแต่จะช่วยเหลือปวงสัตว์ฯ

(พุทธพจน์)